Treball de Fi de Grau

Títol

El perfil psicològic i la salut mental de Diana de Gal·les al discurs informatiu de RTVE des de la perspectiva de gènere

Autoria

Èlia Espinosa Carrillo

Professorat tutor

Amparo Huertas Bailén

Grau

Comunicació Audiovisual	
Periodisme	X
Publicitat i Relacions Públiques	

Tipus de TFG

Projecte	
Recerca	X

Data

1 de juny de 2022	X
29 de juliol de 2022	

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:	El perfil psicològic i la salut mental de Diana de Gal·les al discurs informatiu de RTVE des de la perspectiva de gènere
Castellà:	El perfil psicológico y la salud mental de Diana de Gales en el discurso informativo de RTVE desde la perspectiva de género
Anglès:	Diana of Wales's psychological profile and mental health in RTVE's informative speech from the gender perspective

Autoria:		Èlia Espinosa Carrillo		
Professorat tutor:		Amparo Huertas Bailén		
Curs:	2021/22	**Grau:**	**Comunicació Audiovisual**	
			Periodisme	X
			Publicitat i Relacions Públiques	

Paraules clau (mínim 3)

Català:	Diana de Gal·les, salut mental, gènere, mitjans públics, RTVE
Castellà:	Diana de Gales, salud mental, género, medios públicos, RTVE
Anglès:	Diana of Wales, mental health, gender, public media, RTVE

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:	Diana de Gal·les va tenir una elevada presència mediàtica. Els seus problemes de salut mental, com la depressió i la bulímia, van ser un dels aspectes dels quals els mitjans es van fer ressò. Per tal de fer una bona cobertura dels problemes psicològics, les autoritats reguladores dels mitjans de comunicació tenen guies i recomanacions bàsiques. Al llarg d'aquest Treball de Fi de Grau s'investigarà com la radiotelevisió pública espanyola (RTVE) va abordar la salut mental de Diana de Gal·les a partir de l'anàlisi de 9 peces emitides entre els anys 1997 i 2017 i des de la perspectiva de gènere.
Castellà:	Diana de Gales tuvo una elevada presencia mediática. Sus problemas de salud mental, como la depresión y la bulimia, fueron uno de los aspectos que los medios trataron. Para hacer una buena cobertura de los problemas psicológicos, las autoridades reguladoras de los medios de comunicación tienen guías y recomendaciones básicas. A lo largo de este Trabajo de Fin de Grado se investigará como la radiotelevisión pública española (RTVE) abordó la salud mental de Diana de Gales a través del análisis de 9 piezas emitidas entre los años 1997 y 2017 y desde la perspectiva de género.

Anglès:	Diana of Wales had a high media presence. Her mental health issues, such as depression and bulimia, were on of the aspects that the media talked about. To properly cover psychological problems, media regulatory authorities have guides and basic recommendations. In this Degree Final Project, it will be investigated how the Spanish public broadcaster (RTVE) addressed Diana of Wales's mental health through the analysis of 9 pieces broadcasted between 1997 and 2017 and from the gender perspective.

Agraïments

En primer lloc, vull agrair a la meva tutora, Amparo Huertas Bailén, per haver-me ajudat en tot moment i haver-me fet més pla el camí per aconseguir realitzar aquest Treball de Fi de Grau.

M'agradaria agrair a la meva família, en especial els meus pares, que m'han animat durant tots aquests mesos i m'han ajudat a tirar endavant en els moments que creia que no podia. També vull donar les gràcies a les meves amigues i amics, amb els qui he compartit hores a la biblioteca, consells i ànims.

Per últim, vull agrair a la meva parella, amb el qual he passat tot aquest procés. Gràcies per tirar endavant quan jo no he pogut.

Índex

1. Introducció 2

2. Marc Teòric 5

2.1. El tractament informatiu de la salut mental als mitjans de comunicació audiovisuals 5

2.1.1. Principals problemes: una reflexió amb perspectiva de gènere 5

2.1.2. Recull de recomanacions per un correcte tractament informatiu a partir de l'anàlisi de la guia elaborada pel CAC 11

2.2. La construcció del perfil psicològic de Diana de Gal·les 13

2.2.1. La premsa sensacionalista i les celebritats: llibertat d'expressió, llibertat d'informació i vides privades 14

2.2.2. La salut mental en la construcció mediàtica de Lady Di com a mite 19

3. Preguntes 22

4. Metodologia 22

4.1. Mostra 22

4.2. Disseny de la fitxa d'anàlisi 24

5. Anàlisi de resultats 29

5.1. Presència de la salut mental 29

5.2. Tractament periodístic de la salut mental i perspectiva de gènere 30

5.3. Ús del llenguatge 35

5.4. Ús de les imatges 40

5.5. Ús del so 42

6. Conclusions 43

7. Bibliografia 46

8. Annexos 51

1. Introducció

El tractament de la salut mental als mitjans de comunicació, entenent aquesta oferta cultural com a part de l'espai públic, ha estat poc significatiu al llarg de la seva història o, en cas de donar-se, ha estat majoritàriament com un element estigmatitzant. Durant els últims anys, en gran part a conseqüència de l'efecte de la pandèmia de COVID-19 en la salut mental de la ciutadania, el tema està guanyant més interès mediàtic. Per exemple, el programa solidari «La Marató de TV3» de l'any 2021 va estar dedicat a les malalties mentals. O el recent cas de la mort per suïcidi de l'actriu Verónica Forqué el desembre del 2021 ens va permetre veure com ara els mitjans no van intentar amagar en cap cas la causa de la mort ni la depressió que patia Forqué, que justament també n'havia parlat obertament a la televisió poc abans.

Tot i els estigmes al voltant de la salut mental, els mitjans de comunicació van superant a poc a poc aquestes barreres per poder parlar de forma explícita d'aquests tipus de malalties. Així i tot, es pot afirmar que la salut mental és una qüestió que, avui dia, continua sent tabú. Parlar obertament de problemes com la depressió, l'anorèxia o el suïcidi resulta difícil i molt sovint són temes que queden en segon pla, encara que la problemàtica existeix.

Al llarg d'aquest Treball de Fi de Grau, s'estudiarà el tractament que els mitjans de comunicació han donat a la salut mental estudiant un perfil i cas concret. Ens referim a Diana, princesa de Gal·les, o Lady Di, una aristòcrata britànica i primera muller del príncep Carles i futur hereu de la Corona Britànica. Diana va ser sotmesa a un fort escrutini públic i va despertar l'interès de la ciutadania i de la premsa. Lady Di va patir depressió i bulímia nerviosa. Va arribar, fins i tot, a autolesionar-se, tal com ella mateixa va indicar en una entrevista a la BBC, emesa l'any 1995 al programa *Panorama*.

Històricament, els problemes mentals s'associaven a persones que es consideraven "boges" i aquesta connotació encara s'arrossega. En moltes ocasions, els mitjans de comunicació col·laboren, sigui conscientment o no, a fer créixer aquest estigma.

L'Observatori de Mitjans i Salut Mental va emetre l'any 2014 un informe sobre els mites i estereotips de la salut mental als mitjans de comunicació i va concloure que, a partir d'una escala numèrica on 1 significa que hi ha poc estigma de la salut mental i 10 simbolitza que n'hi ha molt, la premsa escrita espanyola es situa en 5,2. De les 967 notícies analitzades, el 51% eren negatives, és a dir, amb algun criteri negatiu en algun dels elements analitzats. El 39% eren neutrals i només el 10%, positives.

Molts referents del món de l'entreteniment o la televisió han parlat obertament sobre com ha afectat la seva salut mental tot el que es deia sobre ells a la premsa. En moltes ocasions, assumim que pel simple fet de ser personatges públics tenim dret a saber sobre la seva vida o a què els mitjans parlin d'ells sense posar un límit. Però les persones que estan en el focus de l'atenció mediàtica molt sovint es veuen assetjades per informacions i rumors que poden afectar de manera greu la seva salut mental. Tot i que, alhora, també és cert que molts d'aquests famosos parlen sobre salut mental, ja que ells mateixos han patit malalties com una depressió, ansietat, un trastorn de la conducta alimentària, etc. i decideixen explicar el seu testimoni per visibilitzar la malaltia i ajudar així d'alguna manera a altres persones que pateixen el mateix problema. Un exemple recent és el protagonitzat pel còmic Angel Martín, qui acaba de publicar el llibre *Por si las voces vuelven* a l'Editorial Planeta.

Tot plegat fa que aquest Treball de Fi de Grau es plantegi indagar sobre el tractament que fan els mitjans de comunicació de la salut mental. En aquest cas, es vol aprofundir entorn de com els mitjans de comunicació van parlar sobre Diana de Gal·les, la primera dona de Carles, Príncep de Gal·les, hereu de la corona britànica. Es van casar l'any 1981 i ella va morir el 1997. Diana, o Lady Di, es va convertir en una icona mundial gràcies al seu activisme i *glamour*. Diana té el *record Guiness* de ser la persona que més portades de revistes ha acaparat (Blanco Mallada, 2016). La princesa va ser sotmesa a un escrutini molt intens per part de l'opinió pública, un fet al qual inevitablement van contribuir els mitjans de comunicació atesa la seva funció com a difusors d'informació. Les famílies reials sempre han estat focus d'interès de la denominada premsa rosa i, des del primer moment, la figura de Lady Di va despertar molta curiositat.

A partir d'una fitxa d'anàlisi construïda especialment per aquest treball, s'analitzarà el tractament informatiu que es va fer de la vida de Diana de Gal·les i, més concretament, de com es va parlar del seu perfil psicològic i de la seva salut mental. El *corpus* d'anàlisi estarà format per contingut de Radio Televisión Española (RTVE) a partir d'una cerca a l'arxiu de RTVE Play fent servir paraules clau. Pensem que els mitjans de titularitat pública han de tenir especial cura a l'hora de tractar aquest contingut i, a més, aquesta opció també permet arribar a un volum de material viable al marc d'un Treball de Fi de Grau individual com és aquest.

A partir d'aquesta anàlisi de contingut, es podrà definir com RTVE va construir el perfil psicològic de Diana de Gal·les, així com el tractament que va fer de les malalties mentals que patia la Princesa. La vida de Lady Di no és cap secret, hi ha nombrosos estudis i anàlisi disponibles. Moltes persones van seguir – i segueixen – la informació de la Casa Reial Britànica i, per tant, és interessant saber quin tipus de discurs es va donar al voltant de la salut mental de Lady Di.

2. Marc Teòric

Per tal de poder fer una anàlisi el més completa possible, primer fa falta construir un marc teòric. En primer lloc, es parlarà sobre el tractament informatiu de la salut mental als mitjans de comunicació a partir de la consulta d'estudis previs relacionats i recomanacions disponibles. En segon lloc, es tractarà la figura de Diana de Gal·les i, molt especialment, a partir dels estudis i reflexions disponibles sobre la seva construcció mediàtica com a mite. Aquest segon apartat tracta també sobre el paper específic de la premsa sensacionalista en la informació sobre les celebritats. D'aquesta manera, recollirem el coneixement bàsic necessari per dur a terme de forma correcta el nostre projecte.

2.1. El tractament informatiu de la salut mental als mitjans de comunicació audiovisuals

Tot i que el treball empíric d'aquest projecte se centrarà en els mitjans de comunicació audiovisuals, concretament en RTVE, observem el tema del tractament informatiu de la salut mental amb una mirada més general. Malgrat que la barrera de la salut mental com a tabú va caient a poc a poc, encara hi ha molts problemes a l'hora de donar informacions que tenen relació amb trastorns mentals. Diversos estudis posen de manifest allò que cal millorar i que cal canviar per tal d'evolucionar cap a informacions sense estigmes ni prejudicis.

2.1.1. Principals problemes: una reflexió amb perspectiva de gènere

Diferents estudis indiquen que els estigmes que es promouen en els mitjans de comunicació de masses es veuen reflectits en la societat. La teoria de l'Agenda Setting, de Maxwell McCombs (dècada dels 70), ja defensava basant-se en les idees de Walter Lippmann i la seva obra *Opinió Pública* (1922) que la premsa té èxit a l'hora de dir-li als seus lectors què han de pensar i amb què ho han d'associar. És a dir, es pot dir que aquesta és una teoria que defensa que l'opinió pública respon a un entorn paral·lel a les experiències i percepcions particulars construït pels mitjans de comunicació. Això significa que entre els individus i l'entorn real hi ha un altre entorn paral·lel que estimula el seu comportament. (Rubio Ferreres, 2009).

Però són moltes les teories que han posat el focus d'atenció en l'efecte en la societat dels mitjans de comunicació, com la de l'Agulla Hipodèrmica, desenvolupada durant la dècada de 1920 per Harold Lasswell, que diu que els mitjans són qui verdaderament tenen el poder d'arribar a la majoria de la societat i que el paper del receptor és pràcticament nul. O bé la Teoria del Cultiu, dels anys 60, proposada per George Gerbner i Larry Gross, que defensa que el públic que es veu exposat a certs missatges de forma reiterada pot acabar entenent la realitat social de la manera que els mitjans li presenten. (Informe Quiral, 2016).

Són múltiples les teories estudiades sobre l'impacte dels mitjans de comunicació en la societat, però al nostre treball ens interessa especialment la de l'Agenda Setting de Maxwell McCombs. Entenem que els mitjans de comunicació de masses determinen els temes d'interès de la societat i que poden tenir influències complexes que modifiquen la forma de pensar i d'entendre el món sociopolític dels individus sense que ells se n'adonin, a partir d'uns efectes subtils però d'influència decisiva (Freidenberg, 2004).

Quan parlem de salut mental, aquests efectes en la població, a vegades imperceptibles pel mateix individu, poden transformar-se en estereotips i prejudicis cap al col·lectiu format pels malalts mentals. L'Informe Quiral sobre la comunicació pública de la salut mental (2016), de la Fundació Vila Casas, indica:

"Los estigmas promovidos por los medios se ven reflejados en la sociedad en forma de estereotipos como la peligrosidad, la debilidad y la impredecibilidad. Estos atributos se convierten en etiquetas que se generalizan a todo el colectivo hasta llegar incluso a caracterizarlo. De esta forma, los estereotipos son incorporados y asimilados por la sociedad hasta tal punto que influyen en su modo de actuar. Este hecho se manifiesta en forma de prejuicios como el miedo, la discriminación o la desconfianza" (p. 13).

Això fa que la visió de les malalties mentals sigui, de manera general, negativa i s'associï a estereotips de falta de control o vulnerabilitat, a part dels ja comentats anteriorment dins de la cita recollida. També és molt freqüent que les notícies parlin dels trastorns d'una forma genèrica i sense aportar informació sobre simptomatologia, causes, processos de rehabilitació o tractaments. Tampoc es veuen gaires informacions sobre la recuperació i normalització de persones que pateixen malalties mentals. (Martín Pérez, Cano Bravo, Moreno Antequera, 2015).

L'Informe Quiral també defensa la problemàtica de la falta d'informació útil quan parlem de problemes de salut mental en gent coneguda. El fet que un famós o famosa reconegui públicament que pateix un trastorn mental es converteix automàticament en una notícia. Això pot ser positiu, ja que permet donar visibilitat a la salut mental, però en moltes ocasions, els mitjans de comunicació es limiten a replicar les declaracions de l'artista i no donen recursos perquè la gent pugui aprendre més sobre la seva patologia:

"Una propuesta interesante a este respecto es acompañar la noticia acerca del estado de salud del personaje popular con un despiece con información sobre el trastorno o enfermedad: en qué consiste, cuáles son sus causas y/o síntomas, posibles tratamientos, etc." (Informe Quiral, 2016, p. 22)

Una altra situació que és notícia pel seu interès entre el públic general és el suïcidi d'una persona coneguda. En aquests casos, cal anar molt amb compte ja que parlar reiteradament del suïcidi als mitjans de comunicació pot tenir un efecte negatiu en les persones que tinguin pensaments d'aquest tipus. Per això, cal anunciar-ho de manera cautelosa i constatant els fets, evitant romantitzar i glorificar l'acte. És molt important explicar si la persona patia alguna malaltia mental o si tenia addicció a les drogues. (Srivastava, Chaudhury, Bhat, Mujawar, 2018).

Un altre punt destacat a l'hora d'informar sobre salut mental són les fonts que s'utilitzen. En moltes ocasions, les fonts sanitàries, és a dir, els experts en salut, no són un suport primordial per la informació que es dona, tal com hauria de ser, sinó que

són el detonant de la informació. El problema resideix en què, normalment, el redactor de la notícia sol ser receptor d'informacions que provenen de molts orígens diferents: gabinets de premsa, institucions, fundacions... En comptes de ser ell qui busca les informacions i contacta amb les fonts. Per això, moltes vegades veiem que personatges públics, actes públics o esdeveniments puntuals tenen més presència a l'hora d'elaborar notícies que les fonts sanitàries (do Nascimento, Díaz, 2015). Per exemple, en el cas d'un apunyalament a Lleida amb un rerefons xenòfob succeït l'any 2014, els mitjans de comunicació al principi – i sense consultar-ho amb cap font especialitzada- es van fer ressò de l'argument de l'atacant que es defensava dient que havia tingut un brot psicòtic, encara que més tard es va demostrar que havia estat fruit d'una actitud xenòfoba (Observatori de mitjans i salut mental, 2014).

Una altra problemàtica important, i més si parlem sobre mitjans de comunicació audiovisuals, és la utilització d'imatges. És evident que, per donar una informació, les imatges poden ser de gran ajuda, especialment en televisió. Així i tot, l'elecció d'aquestes imatges ha de ser curosa per tal d'evitar caure en estigmes i estereotips com l'aïllament social o la improductivitat. Tal com indica Miguel Catalán González (2003): *"*(...) pensar que las imágenes espectaculares y extremas son, en sí mismas, más informativas que el resto es un error, y lo contrario podría ser más cierto en algunos casos." (p. 169).

Tot i que veure aquestes imatges pot provocar que l'espectador senti més empatia per la problemàtica, també fan que el públic percebi les persones que pateixen un trastorn mental com a éssers pels quals sentir pena i llàstima, cosa que provoca que es creïn prejudicis i estigmatitzacions. A més, a llarg termini, es pot produir el que Catalán González (2003) anomena com a "obsolescència de la compassió". És a dir, quan la notícia es fa repetitiva i el públic perd interès, deixen d'experimentar aquesta pena i passen a una altra cosa. De la mateixa manera, els mitjans de comunicació deixen de parlar sobre aquell succés per buscar una altra informació que pugui produir aquest sentiment de pena i empatia en el receptor una altra vegada.

La salut mental i el gènere també tenen una relació important. En els mitjans de comunicació, la representació que tenen els homes i les dones és completament desigual. Els homes solen ser representats d'una forma heterogènia i com a agents actius. En canvi, les dones apareixen identificades de manera homogènia i, en moltes ocasions, com a objectes sexuals. Les notícies als mitjans parlen de l'experiència femenina lligada al fet domèstic, a la bellesa i a tot el que queda lluny del poder. També se solen representar com a víctimes i agents passius. (Verdú Delgado, Briones Vozmediano, 2016). Aquest biaix de gènere i aquest tractament mediàtic desigual es trasllada -i, per tant, també és present- a les informacions que parlen sobre salut mental. D'aquesta manera, s'associen les malalties mentals que pateixen els homes a tipologies "serioses", com psicosi, desordres de la personalitat o traumes infantils. En canvi, les notícies sobre dones van associades a problemes de disfuncionalitat sexual o neurosis i són titllades de menys serioses. (Srivastava, Chaudhury, Bhat, Mujawar, 2018).

Daniel Freeman i Jason Freeman (2013) parlen sobre la tendència que té la societat de subestimar la vulnerabilitat de les dones respecte a les malalties mentals. Aquests autors, a partir d'enquestes realitzades a 500 persones (204 homes i 296 dones) de la Gran Bretanya, amb una mitjana d'edat de 42 anys (dins un rang d'edat d'entre 18 i 91), conclouen que les dones tenen més possibilitats de patir depressió, ansietat, trastorns del límit de la personalitat i trastorns de conducta alimentària, mentre que els homes es veuen més afectats per l'abús d'alcohol i altres substàncies i trastorns de la conducta i la personalitat antisocial. A més, les dones solen presentar símptomes més greus i incapacitants. El seu treball de camp també demostra que tendim a ser més durs amb aquells homes que mostren por o infelicitat. De la mateixa manera, una dona beguda és una situació xocant per molta gent, mentre que un home en el mateix estat està més normalitzat i acceptat.

Les dones solen ser representades i enteses pel conjunt de la societat com a *fràgils*, concepte que afecta el seu tractament envers la seva salut mental. Aquesta minimització de la salut mental de les dones és una violència molt subtil que pot tenir efectes com la medicalització de la vida. A les dones se'ls recepten més psicofàrmacs

o psicoteràpies per combatre els seus problemes mentals. Segons la campanya de la Red Estatal de Mujeres de Salud Mental España del 8 de març del 2022[1], les dones són prescrites el doble de vegades que els homes amb medicaments, patint una sobre medicació.

Segons Mabel Burin (2012), doctora en psicologia clínica y psicoanalista, existeixen tres models per tal de comprendre la salut mental femenina:

- **Model psicopatològic:** la creença que la histèria forma part de la salut mental de les dones. Aquest model entén la malaltia com a desviació d'allò que es considera normal. Parlem de trastorns hormonals, d'etapes vitals associades a la reproducció o a la menopausa. La teoria divideix la població entre persones sanes/normals i malalts/bojos/patològics, encasellant a les dones com a boges i confiant en el fet que es poden "curar" a partir de fàrmacs.
- **Model emotiu-sensible:** el segon model defensa que les dones poden mantenir una bona salut mental sempre que tinguin un equilibri emocional i harmonitzin els efectes entre qui les rodegen. És a dir, es basa a solucionar els possibles problemes que sorgeixin en situacions quotidianes a partir de les cures i la preservació de les necessitats emocionals de cada membre de la família. Aquest model defensa la sensibilitat inherent de les dones i la relaciona directament amb la seva salut mental, alhora posa la responsabilitat sobre les dones d'equilibrar, harmonitzar i neutralitzar les dificultats familiars. El mode d'intervenció que es defensa en aquesta teoria és el tractament a través de recursos humans com la psicoteràpia, l'assessorament i, a vegades, també fàrmacs.
- **Model tensional-conflictiu:** el tercer i últim model defensa que la salut mental de les dones es veu afectada per les condicions opressores d'existència durant la seva vida quotidiana. Les dones es desenvolupen en dos àmbits, domèstic i extradomèstic, on es produeixen condicions de vida que produeixen modes específics d'emmalaltir de les dones. Posa èmfasi en les desigualtats existents

[1] Més informació: https://consaludmental.org/sala-prensa/mujeres-problemas-salud-mental-denuncian-acceso-sistema-publico-salud/

entre homes i dones i explica com, a partir de l'opressió que el gènere femení pateix al llarg de la seva vida, la salut mental es pot veure afectada. Les solucions que dona aquest model són els grups de reflexió, grups terapèutics, d'autoajuda... Així com, quan sigui necessari, les psicoteràpies.

Els dos primers models són essencialistes, defensen que les dones pateixen problemes de salut mental per la seva condició de ser dones. En canvi, l'últim model explora la construcció i les opressions que van patint – i acumulant- al llarg de la seva vida les dones, que les porten a viure crisis que poden esdevenir problemes de salut mental. Aquesta diversitat de models, que no sempre tenen en compte l'entorn cultural com a determinant dels comportaments que s'espera de les dones i dels homes, és una prova més de les dificultats que pot tenir el desenvolupament d'un periodisme amb perspectiva de gènere, també en matèria de salut mental.

2.1.2. Recull de recomanacions per un correcte tractament informatiu a partir de l'anàlisi de la guia elaborada pel CAC

Per tal d'evitar en la mesura més gran possible un tractament informatiu erroni, diversos organismes han elaborat documents i guies que permeten als equips responsables dels programes establir límits a l'hora de parlar sobre salut mental. Per exemple, en un document que va elaborar el Consell Audiovisual de Catalunya (autoritat independent de regulació de la comunicació audiovisual de Catalunya) l'any 2015, hi trobem una guia de recomanacions sobre com tractar la salut mental en mitjans de comunicació audiovisuals. En termes generals, els principals problemes que detecta el document són:

- El tractament de malalties mentals com a situacions aïllades o poc freqüents.
- Estigmatitzar a les persones que tenen una malaltia mental com a gent violenta, perillosa o imprevisible.
- Generalitzar les informacions. Cal tenir present que no tots els problemes de salut mental es manifesten de la mateixa manera, cada persona viu la malaltia de forma diferent.

- Parlar de les persones que pateixen un trastorn mental com a gent incapacitada, tractar les malalties com a incurables o com que no permeten portar una vida normalitzada.
- Tractar les persones que pateixen alguna malaltia amb compassió o paternalisme.
- Confondre trastorns mentals amb discapacitats psíquiques o demència.
- Fer servir imatges que despertin compassió o rebuig.
- Confondre malalties com per exemple utilitzar els termes esquizofrènic o bipolar per referir-se a dues ments o a personalitat dual o múltiple.
- Parlar del tractament farmacològic com a única via de recuperació.

A part d'aquests principals problemes, el document també dona recomanacions generals per tal de fer un bon tractament de la salut mental: tenir en compte que una persona és més que el seu diagnòstic, la importància de mencionar i tractar els problemes de salut mental només quan tenen rellevància i són imprescindibles per la notícia que donarem o no utilitzar termes com "boig", "maníac" o "pertorbat", ja que tenen una connotació de perillositat o de burla.

Entrant dins les recomanacions específiques segons els diferents tipus de gèneres televisius, en els programes informatius es recomana evitar el sensacionalisme i valorar si és rellevant per la informació que donarem esmentar al titular que la persona té un problema de salut mental. També és important encoratjar als espectadors a demanar ajuda si la necessiten i creuen que poden tenir un trastorn mental. Si el programa fa entrevistes, és crucial posar sempre en primer lloc la persona a la qual s'entrevistarà o de la qual es parlarà: s'ha d'escoltar i respectar. Les històries de superació tenen un vessant molt positiu dins la societat, ja que poden ajudar els espectadors, així que es recomana donar sempre un missatge d'esperança i possible recuperació.

Quan parlem d'un succés, cal no caure en el sensacionalisme quan busquem les fonts. No es pot parlar d'una persona amb un trastorn mental si no sabem al 100% que el pateix. Per exemple, el veïnat que afirma que una persona té un problema de salut

mental no són fonts fiables. És necessari saber valorar què ens estan dient i qui ens ho està dient, quina formació tenen, quins objectius hi ha al darrere.

Pels reportatges en profunditat i els documentals, les directrius d'aquest document del CAC són les mateixes. El document, però, posa un especial èmfasi en la importància de la recerca prèvia. Consultar amb entitats relacionades amb persones amb malalties mentals per tal d'aconseguir testimonis, parlar amb moltes veus diferents, buscar assessorament d'entitats a l'hora de mostrar els continguts per tal d'assegurar-nos que oferim dades i informació rellevant i parlar amb persones expertes.

Quant al rodatge, la guia del CAC dona especial importància a la priorització del benestar de les persones a les quals volem filmar. És important buscar una àmplia gamma de personatges per mostrar que qualsevol pot patir un problema de salut mental i que és més freqüent de què pensem. A més, és bo ensenyar aquestes persones en llocs tant públics com privats que freqüenten per trencar amb l'estigma que la gent que pateix un trastorn mental està tancada en un hospital, així com cal evitar imatges que transmetin aïllament social, compassió o rebuig per tal d'evitar perpetuar estereotips.

A l'hora de realitzar entrevistes, és recomanable que en aquests casos es passin amb antelació les preguntes a les persones a entrevistar, ja que així poden valorar com prefereixen explicar les seves experiències. Els temes han d'anar enfocats a la recuperació, la superació i la vida normalitzada, de manera que mostrin al públic que hi ha esperança.

El document del CAC no recull indicacions específiques sobre com abordar la salut mental de les dones.

2.2. La construcció del perfil psicològic de Diana de Gal·les

Diana de Gal·les ha estat un dels personatges més mediàtics de la família reial britànica i, de fet, és la persona que a més portades de revistes ha aparegut (Blanco Mallada, 2016). Això facilita entendre que esdevingués un mite mediàtic molt

important. L'ex-primer ministre britànic Tony Blair va batejar Diana de Gal·les com la "princesa del poble", sobrenom que li va donar durant el discurs que va fer després de la mort de Diana dirigint-se a la ciutadania de Gran Bretanya l'any 1997 i que dona compte de la seva popularitat i de l'empatia que va generar entre la ciutadania.

Diana va despertar un gran interès no només entre els mitjans de comunicació, sinó també entre la població. Un fet que va provocar que els seus problemes de salut mental tampoc passessin desapercebuts. Ara bé, per poder donar una visió teòrica completa, aquest apartat no només es centra en la construcció mediàtica de Lady Di com a mite sinó que també recull una reflexió sobre el paper del sensacionalisme i la premsa rosa.

2.2.1. La premsa sensacionalista i les celebritats: llibertat d'expressió, llibertat d'informació i vides privades

La premsa groga o sensacionalista és la que més interès mostra per explicar la vida de les persones famoses. Però iniciem aquest apartat recollint la següent definició de premsa sensacionalista, que hem trobat que és molt completa:

> Por prensa «sensacionalista», «amarillista», «de sucesos», «judicial» o «crónica roja» se entiende un estilo de periodismo cuyo contenido privilegia los hechos de sangre, lo insólito y el sexo. Es decir, una prensa en la que tiene espacio la violencia, el contenido erótico, el deporte -en especial el fútbol- y otros "temas menores" que no tienen cabida en otra prensa o en otros medios. (Anuar Saad, 2011, s/n).

Històricament, hem vist exemples de sensacionalisme en la premsa groga, que es caracteritza per utilitzar titulars cridaners, escandalosos o exagerats per aconseguir més vendes. A Espanya, a més, durant els anys 40 va néixer el que coneixem com a premsa rosa, que es dedica a relatar i publicitar la vida privada de la gent famosa, en especial les seves relacions sentimentals. (Roy-Orenes, 2012).

La televisió té un important paper dins aquest corrent periodístic. Cal tenir en compte que com a societat hem donat molta rellevància a les imatges, que en molts casos les

entenem com la veritat objectiva sense tenir en compte que allò que veiem ha estat captat per una persona des d'un punt de vista concret. Cal tenir en compte que la televisió és la que imposa a la resta de mitjans la idea, sobretot, de la importància de la imatge. Anuar Saad (2011) cita a Ignacio Ramonet (1998) en el seu article *El Sensacionalismo o la "insurreción" de las masas* (s/n): "Lo que no es visible y no tiene imagen no es televisable, por tanto, no existe."

A més, la tendència a repetir les imatges provoca que no quedi espai per fer una reflexió. (Saad, 2011). Les notícies de televisió es guanyen el consentiment de l'audiència, ja que amb la fluïdesa dels esdeveniments i el material audiovisual disponible els mitjans poden defensar que expliquen les coses tal com són, perquè la càmera no menteix mai. (Langer, 1998).

Les notícies sensacionalistes que donen, tant la televisió com la resta de mitjans de comunicació, tenen el desig de semblar imparcials i objectives davant el públic i això els hi crea una gran dependència de les fonts acreditades que els hi faciliten la informació fidedigna. Els periodistes que proporcionen aquestes notícies ho fan relativament de forma autònoma, ja que estan governats per estructures d'accés que doten de privilegis especials a aquells qui manen sobre els mitjans a l'hora de definir i delimitar les informacions que es detallen. (Langer, 1998).

El fenomen de l'exposició grotesca de les tragèdies que ensenyen els mitjans de comunicació és molt típic de la premsa sensacionalista, especialment en televisió on les imatges tenen un pes important. El periodista i escriptor Omar Rincon (2008) defineix aquest succés com a "porno-misèria", que té com a finalitat buscar una major recepció i arribar amb més força al receptor ensenyant misèries amb les quals el poble s'identifica. (Saad, 2011)

Javier Darío Restrepo (1994) explica l'existència de certs conceptes que fomenten el sensacionalisme en la premsa rosa: la falta de garanties pel bon exercici professional, la concentració i monopoli dels mitjans de comunicació, la competitivitat pel rating i la immediatesa. Com les imatges tenen tanta importància en aquests tipus

d'informacions, la competència per obtenir la millor fotografia o vídeo entre programes és molt elevada, ja que qui primer pugui ensenyar els vídeos o fotografies és qui s'emporta l'exclusiva i, per tant, l'audiència. En aquest sentit, tant les notícies que es donen com les imatges que s'utilitzen per il·lustrar-les poden arribar a tenir un component desapiadat i ferotge, perquè en moltes ocasions no es té en compte la persona protagonista sinó que la importància és aconseguir l'exclusiva. Ara, amb l'entorn digital, el problema sembla que és encara més difícil de gestionar. La immediatesa que permet l'entorn en línia fa que, a més a més, moltes vegades no es dediqui el temps suficient a la reflexió que cal abans de compartir un contingut, una imatge. A més, les imatges que pengen les mateixes celebritats circulen de manera molt ràpida i en moltes ocasions acaben als mitjans de comunicació. Per tant, es pot pensar que ara les celebritats tenen un major control sobre les imatges que circulen entorn les seves vides. (Saad, 2011)

Amb la presència tan forta de les celebritats a la premsa, diverses associacions, com el Col·legi de Periodistes de Catalunya, han anat creant al llarg dels anys diversos codis deontològics de periodisme on contemplen el tractament que s'ha de fer de la vida privada de les persones. En aquest Treball de Fi de Grau analitzem el perfil psicològic que els mitjans de comunicació van construir de Diana de Gal·les, construcció que es va fer a partir de parlar sobre la seva vida personal i la seva intimitat. Recollim alguns dels principals articles del Codi Deontològic del Col·legi de Periodistes de Catalunya elaborat l'any 1992 que caldria aplicar a la cobertura mediàtica que es va fer sobre la vida de Diana de Gal·les.

En primer lloc, els articles que contemplen el tractament de la informació privada i dels drets de les personalitats públiques. El criteri número 06 diu:

"Conciliar els drets individuals amb el dret del públic a saber. El periodista ha de defensar el dret a la informació davant de qualsevol restricció a la transparència exigida per l'interès públic, especialment quan les fonts són administracions i organismes oficials. Tanmateix, cal reconèixer a les persones individuals i jurídiques

el dret a no proporcionar informació ni respondre preguntes. L'assetjament intimidador i persistent és una pràctica reprovable." (Col·legi de Periodistes de Catalunya, 1992)

El criteri número 09 del codi al·ludeix a la privacitat de les persones:

"Respectar el dret a la privacitat. Les persones han de ser tractades amb respecte i dignitat, particularment les més vulnerables. Cal evitar les intromissions innecessàries i les especulacions gratuïtes sobre els seus sentiments i circumstàncies. Danyar de forma injustificada la dignitat dels individus de paraula o amb imatges, fins i tot més enllà de la seva mort, contravé l'ètica periodística. Els casos de suïcidi només es difondran quan tinguin rellevància personal o siguin de manifest interès públic, tenint en compte, a més, el risc d'un efecte mimètic." (Col·legi de Periodistes de Catalunya, 1992)

Aquests drets no només queden recollits als codis deontològics, sinó que la Organització de les Nacions Unides contempla dins la Declaració Universal de Drets Humans (1948) el dret a la intimitat, que considera essencial pel desenvolupament de la personalitat i la protecció de la dignitat humana.

A la Constitució Espanyola (1978) també es reconeix el Dret a l'honor, a la intimitat i a la mateixa imatge, així com el Dret a la llibertat d'expressió i d'informació. Aquests dos articles i drets fonamentals poden entrar en conflicte. El Tribunal Constitucional Espanyol diferencia el dret a la llibertat d'expressió del dret a la llibertat d'informació:

- El dret a la llibertat d'expressió fa referència a la lliure difusió d'idees abstractes, pensaments o opinions.
- El dret a la llibertat d'informació fa referència a fets o successos que hagin passat realment i que, per tant, admeten proves de la seva veracitat.

Això significa que la llibertat d'informació es refereix a fets noticiables, és a dir, que tenen transcendència pública i interès general. En canvi, la llibertat d'expressió és un dret més ampli que simplement es refereix a l'expressió de pensaments o idees o que conformen l'opinió pública, que tota societat democràtica té l'obligació de protegir. En

aquest sentit, entenem que quan l'exercici de la llibertat d'expressió no té la finalitat de formació de l'opinió pública, manca de causa legitimadora. (Lara Cicuéndez, 2015).

Respecte a la llibertat d'informació, té dos vessants. Primer, el dret a comunicar informacions i, segon, el dret a rebre-les. Si una d'aquestes dues opcions no es pot complir, afectarà de manera fulminant l'altra. La llibertat d'informació té relació directa amb la professió periodística, tot i que els ciutadans també puguin exercir aquest dret. La llibertat d'informació, però, s'aplica quan la informació és veraç i es pot demostrar que el periodista ha dut a terme un procés correcte -actitud positiva cap a la veritat, comprovació de les dades i les fonts, contrastació de la informació- i ha actuat amb professionalitat. (Lara Cicuéndez, 2015).

Els fets poden ser considerats com a notícies per diverses raons. Quan parlem de celebritats, les informacions poden adquirir interès públic simplement per les persones que hi intervenen. Però, cal tenir en compte que perquè un fet sigui notícia i vegi la llum ha de tenir transcendència pública. Entre els fets que no tenen entitat per a la societat, hi trobem aquells que afecten persones privades que tenen dret a conservar la seva intimitat en les seves relacions particulars. (Lara Cicuéndez, 2015).

En el cas de Diana de Gal·les, els mitjans de comunicació van retransmetre molts fets de la seva vida privada, des del seu casament (informació de valor públic i d'importància per la ciutadania) fins a les seves relacions amoroses després del divorci amb el Príncep Carles (fets no rellevants per la ciutadania, atès que Diana ja no formava part de la família reial i s'atemptava contra la seva privacitat).

Així i tot, la contraposició d'aquests drets fonamentals i la classificació, a partir del creixement de la premsa rosa, de la vida de les personalitats famoses com a fets d'interès públic fan difícil definir, dins el periodisme, quins fets entenem que formen part de l'àmbit privat. Tanmateix, tot i que no hi hagi un consens establert, sí que es conclou que la premsa sensacionalista en moltes ocasions abusa fins arribar al límit i utilitza les víctimes com a material de comerç per guanyar espectadors. En aquests casos on la dignitat humana no es té en compte i clarament es viola el dret fonamental

a la intimitat, ja que es va més enllà dels fets noticiosos, és l'Estat qui ha d'intervenir per posar-li final a aquesta modalitat de *periodisme*. (Saad, 2011).

2.2.2. La salut mental en la construcció mediàtica de Lady Di com a mite

Diana de Gal·les va aparèixer per primer cop a la premsa arran del seu compromís amb el Príncep Carles d'Anglaterra el 24 de febrer de l'any 1981. Durant aquesta època abans del casament, les inseguretats i la por a l'abandonament que Diana arrossegava d'ençà que els seus pares es van divorciar quan era petita afloren i dominen la seva vida. Un mes després del compromís, el Príncep Carles va marxar en un viatge oficial a Austràlia. L'absència del seu promès comença a fer-li dubtar sobre el seu futur matrimoni. Així és com Bedell Smith (1999) narra els fets de la vida de Lady Di a la que va ser la primera biografia autoritzada de la Princesa.

El seu matrimoni amb el Príncep Carles va truncar-se ràpidament pels rumors d'infidelitat per part de l'hereu de la corona britànica, que van resultar ser veritat. La pressió de dur a terme el seu matrimoni amb el Príncep Carles, una família que no li mostrava suport i el públic i els mitjans de comunicació posant-la en el punt de mira van provocar que Diana recaigués en la bulímia i patís, també, una depressió. (Bedell Smith, 1999).

Després d'una relació molt polèmica, arriba el seu divorci oficial l'any 1996, encara que la parella ja s'havia separat l'any 1991. L'any 1994, el príncep ja havia anunciat que havia enganyat a Diana amb una "amiga íntima", tal com ell la va anomenar. Es referia a Camilla Parker Bowles. Després d'això, Diana de Gal·les decideix incrementar la seva participació en diverses causes solidàries, com la lluita contra la SIDA/VIH o el càncer, entre altres iniciatives. El seu caràcter humanitari despertava un gran interès entre la població. (Fernández, T., Tamaro, E. 2004)

D'alguna manera, les biografies disponibles de Lady Di també han participat en la construcció del mite, però aquest treball es centra en la responsabilitat dels mitjans de comunicació. Així, cal subratllar que els mitjans britànics van ser clau en la construcció de la imatge de Diana de Gal·les. Els tabloides en gran majoria no contenien fets,

sinó que explicaven rumors, exageracions i informacions no comprovades. La premsa sensacionalista comentava tots els detalls de la seva vida privada i també de la seva aparença, fets que van forçar a Diana a acostumar-se a un escarni públic constant, que juntament amb la seva situació personal van provocar un declivi molt fort de la seva salut mental. (Bedell Smith, 1999).

La imatge que la premsa britànica va formar de Diana de Gal·les es va construir a partir d'articles, especialment a aquelles capçaleres de la premsa groga com *The Sun*, que valoraven cada aspecte físic de la princesa – des de la roba que portava fins a un canvi de pentinat – i també la seva actitud envers la premsa amb una perspectiva molt tradicional, conservadora i paternalista. Les notícies sobre Diana interessaven i, per aquest motiu, els mitjans de comunicació les valoraven molt. Però, quan es tractava de parlar sobre la salut mental de la princesa, la premsa la qualificava amb adjectius com «boja» i expressions angleses com «*basket case*», que significa que una persona no serveix per res, o «*barking mad*», referint-se que estava molt desequilibrada. Inclús es va arribar a declarar que Diana tenia la culpa de la seva pobra salut mental i que hauria de superar-ho (Bedell Smith, 1999), una idea que deixa en evidència la falta de perspectiva de gènere en aquest tractament.

Diana de Gal·les va presentar símptomes de depressió, de trastorn límit de la personalitat, de bulímia nerviosa i va tenir, almenys, un intent de suïcidi que ella mateixa va reconèixer públicament a una entrevista amb la cadena BBC, emesa l'any 1995 al programa *Panorama*. Segons Bedell Smith (1999), per la seva depressió i el seu trastorn de la conducta alimentària sí que va rebre tractament, però ni la princesa ni el seu entorn van ser capaços d'entendre la serietat real del seu problema. La mateixa Diana no volia reconèixer les seves malalties mentals i, a més, entre la classe alta i, en especial, la família reial britànica, hi havia una forta ambivalència i escepticisme davant la cura de la salut mental. A part d'això, i seguint a Bedell Smith (1999), la figura mediàtica que s'havia construït de Diana declinava i reduïa aquests daltabaixos a sentiments minoritaris, cosa que va fer que tant ella com la seva família i entorn no pensessin que tenia una problema real.

El fet més mediàtic de la vida de la princesa, però, va ser el seu funeral. Segons Blanco Mallada (2016), el *British Audience Research Bureau* va xifrar en 31 milions i mig les persones que van presenciar per televisió el funeral de Diana de Gal·les a la Gran Bretanya. A Espanya, quasi 23 milions de teleespectadors van veure en algun moment el funeral, va ser l'emissió més vista de l'any 1997. Segons dades de Sofres, cada espanyol va veure una mitjana de 45 minuts del funeral de Diana. (Blanco Mallada, 2016).

La mort de Diana va suposar una commoció molt gran tant a Gran Bretanya com a la resta del món, ja que la construcció mediàtica de Lady Di va crear forts vincles afectius amb el poble. Va morir en un accident de trànsit a París, juntament amb la seva parella en aquell moment Dodi Al-Fayed, fill del multimilionari Mohamed Al-Fayed, que era el propietari de Harrods, Fulham Football Club i l'Hotel Ritz de París. El succés va tenir molta atenció no només per la gravetat dels fets, sinó també perquè Diana i Dodi estaven sent perseguits precisament per *paparazzis* en el moment en què el cotxe es va estavellar.

Al llarg de la seva vida, els mitjans de comunicació es van interessar en gran manera per ella, però quan millor es reflecteix la seva transformació en mite és després de la seva mort (Blanco Mallada, 2016). Diana de Gal·les continua ocupant espais als mitjans de comunicació inclús ara, 25 anys després de la seva mort. Ja sigui amb motiu de la presentació d'un llibre o de l'estrena d'una nova pel·lícula o d'una sèrie que explica la seva vida o perquè la moda recupera els seus *looks* més icònics o quan es fa un repàs per les seves labors humanitàries. Fins i tot, també està molt present a les xarxes. A Instagram, per exemple, existeix el perfil *ladydiofficial*.

3. Preguntes

L'objectiu principal d'aquest Treball de Fi de Grau és observar com RTVE tracta la salut mental de Lady Di al seu contingut informatiu. Es comprovarà a partir de l'anàlisi de contingut d'un *corpus* de material procedent d'aquesta entitat si es parla o no de la salut mental i, en cas afirmatiu, com es fa.

Les principals preguntes que es fa aquest Treball de Fi de Grau són: és possible que en alguns dels seus continguts ni tan sols es mencioni els problemes que patia Diana de Gal·les? Es va passar per alt la seva salut mental i es van tractar com a sentiments normals i no com una malaltia?

Però, aquí, també recollim la perspectiva de gènere: com el gènere de Diana va condicionar el seu tractament mediàtic com a protagonista? És a dir, a la nostra llista de preguntes afegim una amb clara perspectiva de gènere per aplicar a la nostra anàlisi de contingut. Per exemple, ens interessa saber si es dona a entendre que la seva salut mental o els seus actes són perquè és una dona o si, en canvi, es té en compte el context; si es relacionen els problemes de salut mental amb la impossibilitat d'atendre els seus fills (donant prioritat al compliment dels valors tradicionals) o com es barreja gènere i classe social al contingut informatiu.

4. Metodologia

L'anàlisi es farà a partir del visionat dels documents de RTVE seleccionats i l'aplicació d'una fitxa d'anàlisi elaborada per aquest Treball de Fi de Grau, en la construcció de la qual s'han contemplat les recomanacions ja mencionades al llarg del marc teòric a l'hora de tractar la salut mental als mitjans de comunicació. La nostra anàlisi de contingut és bàsicament qualitativa, tot i que també es tenen en compte variables quantitatives.

4.1. Mostra

La mostra o *corpus* reuneix documents seleccionats a partir d'una cerca a l'arxiu de RTVE Play basant-nos en diferents paraules de cerca: Diana de Gales, Diana de Gales depresión, Diana de Gales salud mental, Diana de Gales bulímia, Lady Di, Lady

Di depresión, Lady Di salud mental, Lady Di bulímia. Aquesta cerca no s'ha acotat a cap període temporal, sinó que s'ha buscat (a) material informatiu sobre Lady Di i (b) material específic que ha permès analitzar el tractament periodístic de la seva salut mental.

Finalment, s'ha aconseguit formar una mostra formada per 9 continguts: 6 audiovisuals (tres notícies, dos programes - un d'informació i d'actualitat i l'altre de gènere *talk-show*- i un documental) i 3 sonors (un programa de ràdio històric i dos programes de ràdio magazine). La major part de les peces són dels últims 10 anys.

Programa	**Cadena**	**Gènere**	**Data d'emissió**	**Durada**	**Títol**
Peça 1: Telediario 1	La 1	Informatius, telenotícies (notícia)	31/08/1997	24:05	Avance informativo: Llega a Reino Unido el cadáver de Diana de Gales
Peça 2: Solo Moda	La 1	Moda, famosos i tendències (notícia)	10/03/2013	28:01	Sense títol
Peça 3: La Mañana	La 1	Talk-show (notícia)	30/08/2013	05:20	Los Documentos de Al Fayed
Peça 4: Informe Semanal	Canal 24h	Informació i actualitat (programa)	15/09/2012	20:26	Fue Informe: Adiós Diana
Peça 5: Amigas y Conocidas	La 1	Talk Show periodístic (programa)	31/08/2017	01:13:28	Especial "Amigas y Conocidas": Diana su vida
Peça 6: Informe Semanal	Canal 24h	Informació i actualitat (documental)	16/11/2015	30:06	Fue Informe: La princesa del pueblo (Diana de Gales) (1997)
Peça 7: Primera página	Radio 5	Programa de ràdio històric	19/08/2015	06:50	Lady Di, un mito del Támesis al Sena

Peça 8: El Canto del Grillo	RNE	Programa de ràdio magazine	01/07/2015	23:09	Ésa rara gente: Lady Di
Peça 9: Memoria de Delfín	RNE	Programa de ràdio magazine	04/09/2017	01:47:27	La oscura muerte de Lady Di (1997-2017)

Figura 1: Informació sobre les 9 peces que formen el *corpus* d'anàlisi. Font: elaboració pròpia.

4.2. Disseny de la fitxa d'anàlisi

Per dur a terme l'anàlisi qualitativa i quantitativa s'ha dissenyat una fitxa d'anàlisi basant-nos en tota la informació recollida al llarg del marc teòric.

En primer lloc, de cada peça del *corpus* es recull la informació més general, les característiques del programa (nom del document, duració, nom del programa, si parlen o no de salut mental i, en el cas que sí, durant quants minuts). La fitxa contempla, a partir de les recomanacions explicades al llarg del marc teòric que fa el CAC per tractar la salut mental als mitjans de comunicació, aspectes com el llenguatge oral, les imatges i el so que s'utilitzen; el tractament periodístic que es fa de la mateixa informació i, per últim, si hi ha o no perspectiva de gènere. La valoració d'aquests punts permet fer una anàlisi tant qualitativa com quantitativa.

Per l'anàlisi qualitativa, es tindran en compte tots els elements per tal de poder veure quin tractament se li dona a la salut mental. En primer lloc, es mirarà la utilització del **llenguatge:** aparició de termes clínics com depressió o bulímia, l'ús d'adjectius de tipus estigmatitzant (boja, trastornada), d'adjectius que concentren la comprensió de les malalties mentals en sentiments (trista, nostàlgica), presència de llenguatge paternalista (la pobra princesa) i de llenguatge que mostra esperança i una possible recuperació. També s'analitzarà l'ús **d'imatges** en el cas dels documents audiovisuals per tal de veure si aquests busquen o no tenir un impacte i causar una reacció en el públic a partir de l'observació de presència de matisos sensacionalistes. Finalment, s'analitzarà **la narrativa periodística**. En aquest cas, es mirarà si la menció de la salut mental de Diana de Gal·les és necessària per a la informació que es dona, si es parla

de Diana com a dona o com a persona (és a dir, si s'atribueixen els seus problemes de salut mental al fet de ser dona), si la informació que es dona sobre la seva salut mental és generalitzada (es dona a entendre que totes les malalties mentals tenen els mateixos símptomes per tothom), si es parla de les malalties de Diana de Gal·les com casos aïllats o sorprenents i, per últim, si es confonen diverses malalties mentals.

Per tal de fer una anàlisi quantitativa es registrarà la durada dels fragments on es parla de la salut mental de Diana de Gal·les i també es comptabilitzarà el nombre de vegades que s'utilitzen els termes relacionats amb la salut mental (si es menciona la malaltia, adjectius de tipus estigmatitzant, adjectius propis de sentiments).

A partir de la nostra anàlisi de contingut, es pretén poder obtenir unes conclusions sobre el tractament periodístic del perfil psicològic de la princesa Diana i, més concretament, sobre les qüestions relacionades amb la seva salut mental. Aquesta és la fitxa d'anàlisi que hem aplicat:

Nom de la peça: Duració de la peça: Programa: Parla de salut mental? SÍ ☐ NO ☐ NO EXPLÍCITAMENT ☐ Minuts que parla sobre salut mental:	
UTILITZACIÓ DEL LLENGUATGE	
Utilització de termes clínics com depressió, bulímia o anorèxia	
Utilització d'adjectius estigmatitzants (boja, trastornada...)	
Utilització d'adjectius que entenen els	

problemes de salut mental com a sentiments (trista, enfadada...)	
Utilització de llenguatge que dona una visió paternalista (pobre x...)	
Llenguatge que mostra esperança i una possible recuperació	

UTILITZACIÓ DE LES IMATGES	
Ús de vídeo	
Ús d'imatge	
Ús d'imatges impactants i estigmatitzants	
Ús d'imatges de recurs	

TRACTAMENT DE LA INFORMACIÓ AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE	
És necessària la menció sobre la salut mental en aquesta informació?	
Es parla de Diana com a dona o com a persona?	
S'atribueix la seva salut mental al fet de ser una dona?	
Informació generalitzada (donant a entendre que totes les malalties mentals es viuen de la mateixa forma)	
Definició de la malaltia com un cas aïllat i sorprenent	
Es confonen les malalties mentals?	

EFECTES DE SO	
Efectes de so que utilitza i funció	
Música i funció	

5. Anàlisi de resultats

Un cop analitzades les 9 peces a partir de l'aplicació de la fitxa d'anàlisi construïda de forma específica per dur a terme aquest Treball de Fi de Grau, es presenten els resultats obtinguts.

5.1. Presència de la salut mental

S'han analitzat 9 peces: en 4 sí es parlava de salut mental; en 2, no i en 3 no se'n parlava de manera explícita (és a dir, que no s'utilitzaven termes mèdics però sí s'especificava aspectes com que "no era feliç" o que "estava trista"). Aquesta informació es pot veure a la Figura 2.

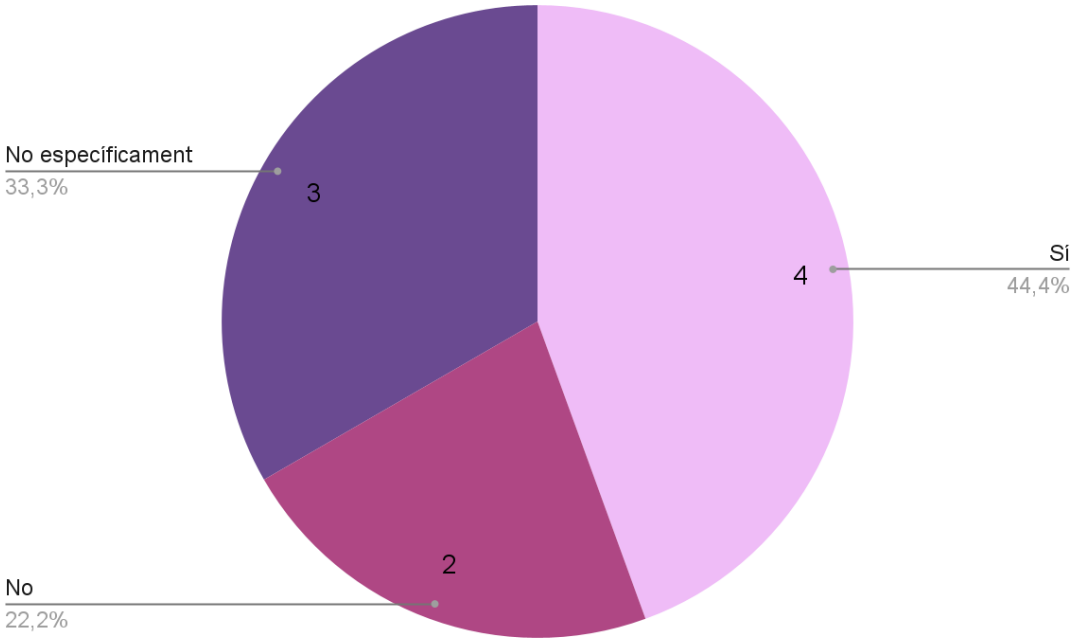

Figura 2: presència de la salut mental al *corpus* analitzat. Número (%) de peces que parlen, que ho fan no explícitament o que no ho fan sobre salut mental. Font: elaboració pròpia.

La peça 1 i la peça 3 parlaven sobre la salut mental de Diana, així com la peça 5 i el programa de ràdio que equival a la peça 8. Les peces 4 i 6 no parlaven sobre la salut mental de Diana, mentre que la peça 2 i els programes radiofònics i peces 7 i 9 en parlaven de manera no explícita.

Respecte a l'aspecte quantitatiu sobre els minuts que cada programa ha dedicat a parlar sobre la salut mental de Diana de Gal·les, finalment no s'ha incorporat dins els resultats, ja que, a excepció de les peces 1, 2 i 3, la resta de documents que parlaven sobre salut mental ho feien en diferents punts del programa i, en ocasions, durant un escàs període de temps on es mencionava una paraula o expressió concretes. Aquesta dispersió del tema dins del contingut no només fa difícil la seva quantificació temporal sinó que tampoc ajuda a entendre d'una forma fiable el pes de la salut mental en les peces 5, 7, 8 i 9 i, per tant, no s'ha considerat finalment a l'anàlisi dels resultats les dades d'aquesta part del *corpus*.

5.2. Tractament periodístic de la salut mental i perspectiva de gènere

Respecte al tractament de la informació, i per tal de poder tenir una idea global del relat, ens centrem ara en si la menció sobre la salut mental és necessària o no.

Sobre la necessitat de mencionar els problemes de salut mental, cal tenir en compte que cap document del nostre *corpus* parla exclusivament sobre les malalties mentals que va patir Diana, però sí que molts d'ells fan un repàs de la seva vida mencionant les situacions més difícils per les quals va passar, com la seva relació i divorci amb el Príncep Carles. Per tant, entenem que quan es dedica una peça a parlar sobre la vida de Diana i es menciona el fet que ella estava trista o se sentia sola, és necessari tractar també sobre com això anava més enllà de sentiments i que patia malalties mentals.

Seguint aquesta lògica, la menció de la salut mental de Diana sí que és necessària al llarg de les 4 peces que parlen de manera explícita sobre l'estat mental de la princesa. En el cas de la peça 1, s'expliquen fets de la vida de Diana de manera general. Dins la notícia, hi ha un vídeo de 2 minuts sobre la salut mental de Diana que és introduït per la presentadora. Apareixen els seus trastorns psicològics de forma breu i es repassa com van evolucionar al llarg de la seva vida. Pel que fa a la peça 3, que tracta especialment la mort de Diana i Dodi Al-Fayed, no faria falta la menció de la salut mental de Lady Di ja que quan ella va morir en l'accident de trànsit no era un tema rellevant. Però, el document fa un repàs al llarg de la vida de la princesa i tracta el tema del matrimoni, mencionant que Diana era "una joven rubia y frágil" i donant-li el

sobrenom de “princesa trista”. Per tant, sí que és necessari parlar de la seva salut mental i donar els termes clínics correctes més enllà de dir si estava trista o se sentia sola. Per la qüestió principal de la notícia, la relació amb Dodi Al-Fayed i la mort dels dos en un accident, no és necessari mencionar la salut mental de Diana, però en atorgar-li els adjectius i expressions ja mencionades, que també reflecteixen una manca de perspectiva de gènere, val la pena aclarir que els seus problemes anaven molt més enllà de sentir-se trista per un matrimoni fallit.

La peça 5 és una tertúlia on es fa un repàs a tota la vida de Diana de Gal·les i, en conseqüència, és lògic que en certs moments es parli sobre les malalties mentals que aquesta va patir i que van afectar en gran manera a la seva vida. Finalment, la peça radiofònica 8 també dona un repàs a la vida de la princesa i, per tant, és comprensible que es mencioni la seva salut mental.

Respecte als programes que no parlen explícitament de salut mental, la peça 2, la 7 i la 9, fer una menció de l’estat psicològic a través d’eufemismes com dir que Diana estava trista o que era inestable no és necessari i, de fet, és una mala praxi. Per això, en aquest cas el millor hagués estat no parlar en cap sentit sobre la seva salut mental i passar-ho per alt. A més, la peça 7 sí que tracta la vida de Diana al complet, hagués tingut sentit parlar dels seus problemes de salut mental d’una forma oberta. Però, en el cas de la peça 2, que repassa l’estil de vestir de la princesa, i la peça 9, que expliquen com va morir Lady Di, no fa falta mencionar que va patir malalties mentals i, així doncs, els eufemismes utilitzats no enriqueixen la informació.

En el cas de les peces 4 i 6, aquestes estan molt centrades en la mort i el funeral de la princesa. Això significa que té sentit que no es parli en cap dels dos casos sobre la salut mental de Diana.

Respecte al tractament de la informació des del punt de vista de la perspectiva de gènere, i començant per les peces que parlaven sobre la salut mental de Diana, el document 1 no atribueix els seus problemes psicològics al fet de ser dona, però sí que

li dona a Diana el rol tradicional de cuidadora i això ho reforça amb imatges de Lady Di amb nens malalts, afectats per la guerra o que viuen en condicions de pobresa.

Imatge 1: Captura de pantalla de Telediario 1 (31/08/1997)

En el cas de la peça 3, es parla de Diana com a persona i no se li atribueixen els seus problemes psicològics al fet de ser dona. D'altra banda, a la peça 5 parlen de Diana com a dona i li atorguen rols i estereotips de gènere molt clars. Respecte a la seva salut mental, donen a entendre que es va recuperar de les seves malalties mentals a partir d'"empoderar-se com a dona", cosa que pot enviar als espectadors un missatge perillós, ja que les malalties mentals van molt més enllà de l'empoderament. Arran d'aquesta afirmació també es menciona que això va fer que tingués un canvi físic notable: "en ese trance con Carlos se había puesto fea, con ese corte de pelo horroroso". Després del divorci, expressen: "se puso guapísima y cañón". Atribueixen a les seves relacions amb els homes com a causants dels canvis físics, sense tenir en compte el fet que Diana patia bulímia i depressió, malalties que van afectar la seva

aparença. A més, cosifiquen a Diana, entenent que la dona ha d'estar sempre guapa i cuidada segons l'estereotip de bellesa del moment.

Al principi del programa, quan parlen sobre el dia del casament del Príncep Carles i de Diana, també comenten l'estat físic de la princesa: "los nervios de la boda por los que ha adelgazado unos kilos para caber en el traje". Aquests tipus de comentaris fomenten els arquetips de bellesa que pateixen les dones i cosifiquen a Diana, donant a entendre que els nervis van alterar el seu estat físic i no altres problemes com l'ansietat o la depressió. A més, li atribueixen a Diana l'adjectiu de "mujer despechada" i mencionen que va ser una "fracasada sentimentalmente", a part de fer una divisió entre la Diana rancorosa i la Diana mare, atribuint-li així el rol tradicional de cuidadora. En aquest cas, s'utilitza el model emotiu-sensible (Burin, 2012), que hem explicat al marc teòric i que defensa que les dones són les encarregades de mantenir l'harmonia familiar i que, quan aquesta es trenca, és quan sorgeixen els problemes mentals.

Per acabar, la peça 8 parla de Diana com a persona, tot i que en algunes ocasions es dona a entendre que la seva salut mental va millorar un cop va estar divorciada i apareix el terme "mujer libre".

A la peça 5 i a la 8, a més, també hi trobem les expressions que apel·len al conte de fades. Això mostra un biaix de gènere ja que s'associa a la dona la característica de fantasiosa i com això és quelcom poc pràctic.

Respecte a les peces que no parlaven explícitament de la salut mental de Diana, la peça 2 li dona a Diana un rol de dona rancorosa després del divorci, a través del vestit que la princesa va portar l'endemà que el Príncep Carles revelés en una entrevista que li havia estat deslleial, conegut popularment com el "vestit de la venjança".

Imatge 2: Captura de pantalla del programa Solo Moda on ensenyen el “vestit de la venjança”. (10/03/2013)

A part d’això, també utilitzen el terme “dona alliberada”, igual que la peça 5, per referir-se a Diana després del seu divorci amb el Príncep Carles. La peça de ràdio 7 també fa servir aquesta mateixa expressió. El document 9 parla de Diana com a persona, però també com a mare, donant-li a Lady Di aquest rol tradicional de cuidadora i de “mare patidora”. Les peces que no mencionen la salut mental de Diana, la 4 i 6, parlen de la princesa com a persona.

Sobre la informació generalitzada al parlar de malalties mentals, veiem que en cap peça analitzada es dona aquest cas. Cap document entra en profunditat a discutir els problemes psicològics que va patir la princesa i, per tant, no s’arriba a parlar de manera deliberada i clara de les malalties mentals.

Pel que fa al següent apartat, si es confonen o no les malalties, val a dir que no hi ha cap peça que confongui problemes psicològics. Només cal destacar la peça 8, on especifiquen que les feines humanitàries que va dur a terme Lady Di la “van salvar de la depressió”, cosa que és mentida, ja que Diana va patir una depressió, independentment de les iniciatives solidàries en les quals va participar. No és un cas

de confusió sinó més aviat d'interpretació errònia i d'un biaix de gènere que li dona a la dona el paper de cuidadora.

Pel que fa a la definició de la malaltia com un cas aïllat, només ho observem en 3 ocasions. En primer lloc, la peça 1, que declara que Diana "estaba más cerca de ellos de lo que nadie se podría imaginar" (referint-se a les persones malaltes i a la ciutadania). En el cas de la peça 5, es descriu a Diana com una supervivent i es relaciona la seva infelicitat i els seus problemes psicològics amb el matrimoni, factor que evidentment va tenir importància en la salut mental de Diana de Gal·les. Però relacionar-ho de forma tan clara dona a entendre que el seu cas va ser aïllat i produït exclusivament per aquesta situació de matrimoni fallit dins el context de formar part d'una família reial. D'una manera similar, la peça 8 relaciona la inestabilitat (en les mateixes paraules del programa) de Diana amb la infància "estranya, convulsa i insegura" que va tenir.

5.3. Ús del llenguatge

Respecte a les 4 peces que parlen de salut mental, totes fan ús de termes clínics concrets, concretament de les paraules: depressió, bulímia, suïcidi, malaltia/trànsit/problemes psicològics. Val a dir, però, que el programa *El Canto del Grillo* diu que "la labor humanitària de Diana la va salvar de caure en la depressió", donant a entendre que no va arribar a patir mai depressió quan saben que això és mentida, tal com la mateixa princesa Diana va acceptar en la seva entrevista a la BBC de 1995.

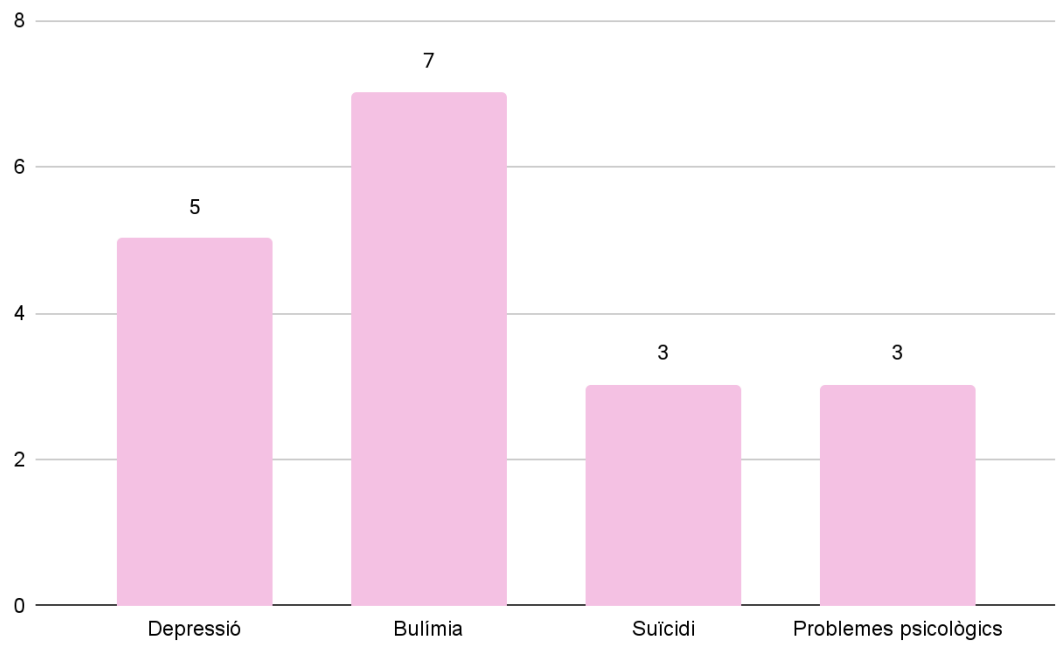

Figura 3: nombre de vegades que s'utilitzen termes clínics a les peces del *corpus* que parlen sobre salut mental. Font: elaboració pròpia.

De les 4 peces que parlen sobre salut mental, trobem que s'utilitzen adjectius de caràcter estigmatitzant per definir la salut mental de Diana de Gal·les a la peça 5 i la peça 8. Al llarg de la primera hi escoltem les expressions: "tiene un problema", "es inestable", "desequilibrada" i "se convirtió en una víctima, más todavía". Al programa de ràdio declaren que tenia una "personalidad inestable". Respecte a les peces que no parlen de la salut mental explícitament, es mencionen els adjectius d'"inestable" (a la peça 7) i es declara que Diana tenia "una cierta neurosis" (a la peça 9). Per tant, de les 9 peces, en 4 es fan servir expressions o adjectius que estigmatitzen la salut mental de la Princesa.

El punt comú entre quasi totes les peces, però, són l'ús d'adjectius o expressions que entenen els problemes de salut mental com a sentiments. En aquest cas, veiem que això es dona en 8 de les 9 peces analitzades. Pel que fa a les peces que parlen de salut mental, a la peça 1 es menciona fins a dues vegades que no era una persona feliç, se l'anomena "princesa triste", es diu que es sentia sola i que va tenir anys d'infelicitat. A la peça 3 tornem a veure l'expressió "princesa triste", així com apareix

la paraula “soledad” i es diu que Dodi va ser “el hombre que le devolvió la sonrisa*”.* Tornem a tenir més proves de la falta d’aplicació de la perspectiva de gènere com, per exemple, el paper protector de l’home o la mirada conservadora que es desprèn dels adjectius, pròxims a la literatura romàntica tradicional. La peça 5, que és la peça més llarga, és on més exemples hi trobem. De nou, es parla de tristesa i soledat: “creía que podria recuperar la sonrisa y la felicidad”, “se la veía una cara triste”, “oíamos hablar de tristeza”, “era una persona que se entristecía muy rápido”. De la mateixa manera, anomenen fins a tres vegades a Diana una “mujer desgraciada*”* i es menciona que “fue una mujer desgraciada porque tenía la desgracia en su interior*”*. D’aquesta manera no només s’està confonent una malaltia mental com la depressió amb sentiments com la tristesa o la desgràcia sinó que, a part, s’està culpabilitzant a qui la pateix – en aquest cas, Diana de Gal·les – i es deixa entreveure que si estava trista era perquè ella ho va escollir així. També l’anomenen en 6 ocasions diferents com una dona infeliç. La peça 8 descriu a Diana com una persona trista, de nou: “carácter melancólico, apagado, triste, apocado o quizás temeroso”.

	Tristesa, *princesa triste*	Desgraciada	Melancolia, soledat, plors	Infelicitat	**TOTAL**
Peça 1	1	0	1	4	6
Peça 3	1	0	1	0	2
Peça 5	4	4	1	9	18
Peça 8	2	0	2	0	4

TOTAL	8	4	5	13	**30**

Figura 4: taula amb la quantitat de vegades que es diuen les expressions segons programa i en total. Font: elaboració pròpia.

Respecte a les peces que no parlen de salut mental: el document 6 segueix en la línia de les anteriors peces i parla sobre la felicitat/infelicitat de Diana: “se la veía llegando a un nivel de felicidad que no había llegado en años” (es diu al parlar de les seves relacions amoroses un cop divorciada) i, en la peça 4, es descriu a Diana com la “princesa mediática” i l’anomenen “víctima de la sociedad que le tocó vivir”. Per acabar, les peces que parlen de salut mental però de manera no explícita. En el cas de la peça 2, es dona molta importància a la seva llibertat un cop divorciada. En dues ocasions se la descriu com a “mujer liberada”. La peça 7 descriu a Diana no només com a inestable sinó també com “una persona incomprendida”. La peça 9 no utilitza expressions que apel·lin a sentiments.

Una altra mala praxi que es troba en algunes de les peces, i que demostra falta de perspectiva de gènere, és l’ús de llenguatge paternalista, que provoca una revictimització de Lady Di i que fa que es converteixi en un personatge aparentment indefens pel qual sentir pena i llàstima. Aquests tipus d’expressions les tenim a les quatre peces que parlen de la salut mental de Diana de Gal·les. Al document 1 descriuen a Diana com a “joven rubia y frágil” i com una ànima caritativa tot i els seus problemes: “a pesar de sus problemas, siempre tenía tiempo para los demás”. A la notícia de la peça 3, igual que a l’anterior, tornen a definir a Diana amb les mateixes paraules: “joven rubia y frágil”. A la peça 5, Diana és descrita com una dona desgraciada en 3 ocasions diferents i aquesta suposada desgràcia es relaciona amb la seva relació amorosa amb el Príncep Carles. A més, també es fan servir altres expressions que donen a entendre que Diana era una persona fantasiosa, allunyada de la realitat i manipulable: “el cuento de la Cenicienta era una milonga”, “a ésta pobre la casaron con un hombre que la machacó”. Per acabar, en dues ocasions se la declara com una víctima. La peça 8 apel·la sobretot a l’expressió del comte de fades,

ho fa en 3 ocasions: “protagonista de un cuento de princesas, pero acabó siendo protagonista de un cuento de terror” (això ho escoltem dues vegades) i “parecía que empezaba el cuento de hadas”. És a dir, s’acaba parlant d’una història d’amor romàntic, ja que al final Diana troba l’home que li torna la felicitat.

Ni a la peça 4 ni a la peça 6 hi ha llenguatge paternalista o que victimitzi a Diana de Gal·les. En el cas de les peces que no parlen específicament de salut mental, ni a la peça 2 ni a la 7 escoltem llenguatge paternalista. Però, en el cas del document 9, descriuen a Diana com una dona que “necesitaba saber constantemente que la querían”, com una “madre coraje que siempre sufría” i com una “persona pobrecita”.

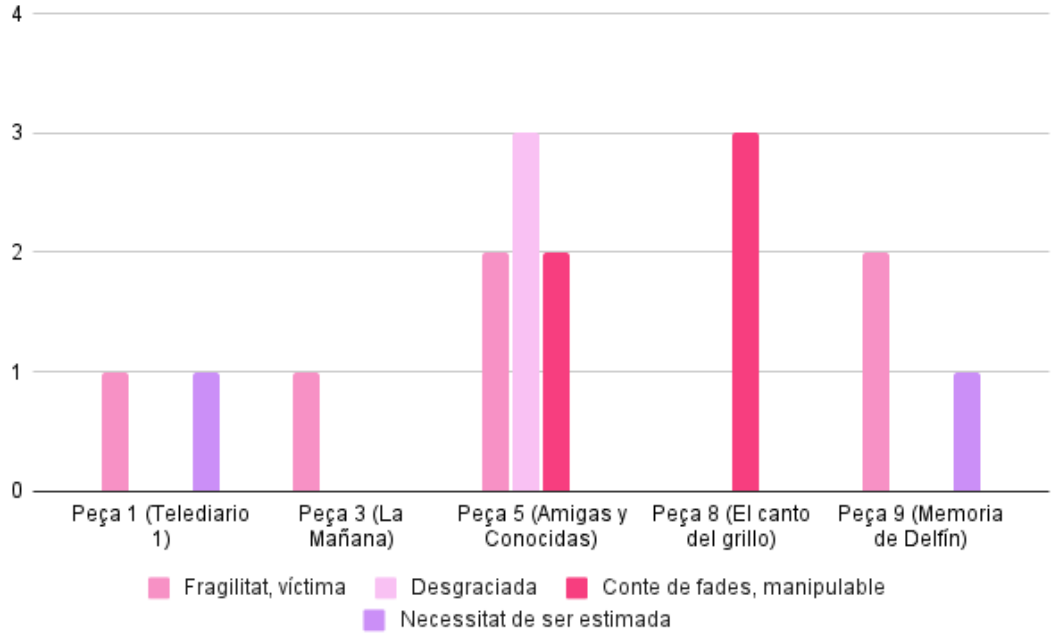

Figura 5: presència i distribució dels termes paternalistes més utilitzats. Font: elaboració pròpia.

Una de les recomanacions més importants que dona el CAC a l’hora de tractar malalties mentals és la importància de donar un missatge d’esperança i fer saber al públic que es pot sortir d’una malaltia mental i que la recuperació és possible. En el cas de les peces analitzades, només una utilitza missatges d’esperança: la peça 5. Fan una descripció de Diana més enllà del seu diagnòstic: “fue gamberra, juerguista,

divertida...", "fue una mujer valiente", "tuvo que salir de esto a base de hacerse a si misma". Aquests tipus de descripcions permeten veure a les persones, en aquest cas a Diana de Gal·les, com un exemple de superació i ajuden al fet que la gent s'adoni que es poden recuperar d'una malaltia mental com la depressió o la bulímia.

5.4. Ús de les imatges

Pel què fa a l'ús de les imatges, en aquest cas només s'han analitzat els 6 documents audiovisuals, deixant així apartats els tres programes de ràdio. A la peça 1 s'utilitzen majoritàriament vídeos, a excepció d'una fotografia de recurs. Es reforça el discurs de la dona com a cuidadora, missió tradicional atribuïda al gènere femení, a través de múltiples vídeos de Diana amb gent malalta, especialment nens. També veiem que quan es parla sobre com Diana se sentia sola, apareix un vídeo de la princesa assentada a un banc d'esquena a la càmera. Aquest vídeo també el trobem a la peça 5, quan parlen sobre la soledat de Diana. En aquest segon document, es fan servir imatges de recurs, però crida l'atenció un vídeo que veiem en pantalla dividida mentre es porta a terme la tertúlia. Apareixen diversos vídeos i imatges, entre les quals veiem portades de revistes espanyoles. Concretament, ens fixem en una portada de la revista *HOLA!* on veiem un primer pla de Diana de Gales plorant amb el titular "Diana no pudo más". Crida l'atenció ja que és una imatge impactant, que a més veiem en diverses ocasions, amb intencions sensacionalistes.

Imatge 3: captura de pantalla del Telediario 1 (31/08/1997)

Imatge 4: captura de pantalla del programa Amigas y Conocidas (31/08/2017)

A la resta de documents s'utilitzen imatges i vídeos de recurs per il·lustrar el que explica la veu en off o els presentadors i, per tant, no donen peu a parlar de sensacionalisme.

5.5. Ús del so

Finalment, la utilització del so. D'entre els programes on sí que parlaven sobre la salut mental de Diana destaca la peça 1, on en un moment donat utilitzen imatges de l'entrevista de Diana a la BBC el 1995 i podem escoltar la seva veu per sota de la veu de la dobladora. La veu és calmada i transmet serenitat. De les peces 3 i 5 destaquem l'ús de cançons d'Elton John, íntim amic de la princesa Diana. En la primera peça fan ús de la cançó *Your Song*, mentre que a la segona utilitzen *Candle In The Wind* per acabar amb la tertúlia, tema que Elton John li va dedicar a Marilyn Monroe el 1973 i que l'any 1997 va re gravar en una versió dedicada a Diana. La peça 8 no fa servir ni música ni efectes de so a destacar.

La peça 2 usa al principi la cançó *Ayo Technology*, de Millow, que li dona un cert aire de nostàlgia a les primeres imatges que surten. Acaba amb *Everywhere* de Fleetwood Mac per parlar de la seva vestimenta i estil un cop divorciada, és una sintonia força més alegre. La peça 7 fa servir gravacions de Ràdio Nacional Espanya el dia de la mort de Diana, així com escoltem la veu de Lady Di a la seva entrevista a la BBC de 1995. A part, empra les cançons *Privacy* (Michael Jackson), *Vogue* (Madonna) i *My Kind Of Lady* (Supertramp). La primera és una cançó amb un cert aire desafiant, mentre que la segona és una composició més moderna. L'última és més clàssica i evoca al romanticisme. La peça 9 acomiada la secció amb la cançó *Candle In The Wind*, d'Elton John, un tema musical que s'identifica molt amb Diana de Gal·les. Respecte a les peces 4 i 6, no s'utilitzen música ni efectes a destacar.

6. Conclusions

La primera pregunta del treball és si es parla o no de la salut mental de Diana de Gales al material audiovisual elaborat per RTVE a partir de l'anàlisi de contingut de 9 peces. Majoritàriament sí que trobem informacions sobre les malalties mentals que patia la princesa, encara que en 3 ocasions trobem que es parla dels seus problemes sense especificar que eren malalties de salut mental.

A més, de manera general, podem afirmar que les peces que parlen sobre salut mental (1, 3, 5 i 8) i les que en parlen, però de manera no explícita (2, 7 i 9), no segueixen amb les recomanacions fetes pel CAC i, a més, parlen de Diana amb un biaix de gènere important. Les peces 4 i 6 no parlen de la salut mental de Diana, decisió encertada, ja que tracten exclusivament la seva mort i funeral.

Després de l'anàlisi duta a terme, posem èmfasi a la resposta de les dues subpreguntes. La primera és si es parla de la salut mental de Lady Di respectant les recomanacions definides per entitats com el CAC. De les 9 peces analitzades, en 4 d'elles s'utilitzen adjectius que poden causar una estigmatització envers la salut mental, com per exemple definir a Diana com a "desequilibrada" o com a "persona inestable". Respecte a l'ús d'adjectius per definir la salut mental, ho veiem en 8 de les peces escollides. Les expressions més recurrents són parlar de tristesa en lloc de depressió i titllar a Lady Di d'una persona infeliç. Una altra mala praxi que es pot observar és l'ús de llenguatge paternalista en 5 peces. Això provoca una revictimització de Diana de Gal·les, la converteix en un personatge pel qual sentir pena i llàstima. En aquests documents sentim que Diana era "una persona fantasiosa", "una persona pobreta" o una "mare patidora".

Pel que fa a l'ús del llenguatge, veiem que en les 4 peces que parlen sobre salut mental s'utilitzen termes clínics com depressió, bulímia i suïcidi. En canvi, només trobem l'ús d'expressions que donen esperança i mostren recuperació en 1 de les 9 peces analitzades, la peça 5.

Entrant dins l'ús de les imatges, cal tenir present que és millor utilitzar imatges de recurs neutrals i no fotografies o vídeos de caràcter sensacionalista. En aquest cas, la majoria de peces fan ús d'imatges neutrals, però veiem que a les peces 1 i 5 es fa servir un vídeo de Diana de Gal·les quan es parla sobre que es sentia "sola" d'ella assentada al Taj Mahal sense ningú al voltant. També, a la peça 5 s'usa la imatge d'una portada de la revista espanyola *HOLA!*, on es veu un primer pla de Diana plorant amb el titular "Diana no pudo más". Aquesta imatge és sensacionalista i, a més, s'empra de manera descontextualitzada, ja que en cap moment s'explica de quin mes i any és la revista o quin és el motiu pel qual Diana plorava a la fotografia.

El so que utilitzen les peces és de caràcter neutral, les cançons que es fan servir són per emfatitzar i acompanyar la informació que es dona. Les peces 1 i 7 fan servir l'entrevista de 1995 que Diana va donar a la BBC i podem escoltar la seva veu per sota la veu de la dobladora. En aquest cas, la veu de Lady Di és trista però serena. Això fa que la neutralitat a vegades esdevingui dramatisme.

Pel que fa a la segona subpregunta, es veu perspectiva de gènere a la informació sobre la salut mental de Lady Di? De manera general, la majoria de peces li atorguen a Diana rols i arquetips de bellesa tradicionalment associats al paper de la dona. Per exemple, observem que a les peces 1, 2, 7, 8 i 9 a Diana se li donen els rols de cuidadora, entenent que les dones han de ser les que sempre es preocupen no només pels seus fills, sinó per la resta de gent també (persones i nens malalts, en el cas de Diana). A part, en algunes de les peces també escoltem el terme de "mujer liberada", que associa la millora de la salut mental de Diana amb les seves relacions amb els homes que van passar per la seva vida. Aquesta expressió de dona alliberada dona a entendre que l'amor romàntic és l'única forma bona d'estimar i que, per tant, és millor estar divorciada que en una relació que no segueix aquest estereotip.

La peça 5 és on més biaix de gènere trobem. A part de també fer ús de les expressions ja descrites en el paràgraf anterior, parlen en més d'una ocasió del físic de Diana: "los nervios de la boda por los que ha adelgazado unos kilos para caber en el traje" o "en ese trance con Carlos se había puesto fea, con ese corte de pelo horroroso". Aquestes

expressions mostren la nul·la perspectiva de gènere que hi ha en el programa, ja que, en primer lloc, del Príncep Carles no es menciona en cap moment res del seu aspecte físic i, a més, no es té en compte que Diana patia malalties com depressió i bulímia que van afectar el seu físic. La cosificació de Lady Di també la veiem en les peces 1 i 3, on descriuen a Diana com la "rubia, joven y frágil". A part de cosificar a Diana amb l'adjectiu de "rossa", també hi ha una victimització en anomenar-la fràgil, ja que es dona a entendre que els problemes de salut mental els ha desenvolupat perquè no era prou forta.

Tornant a la peça 5, també es descriu a Diana com una "mujer despechada" i com una "fracasada sentimentalmente". En un moment donat, també es diu que "era desgraciada porque tenía la desgracia en su interior". Les dues primeres expressions li donen a Diana el paper de rancorosa i atribueixen la seva salut mental al fet que va tenir diverses relacions sentimentals amb homes que no van sortir bé. L'expressió sobre la seva desgràcia mostra el biaix de gènere, ja que dels homes mai es parla del seu interior ni dels seus sentiments.

Les peces 5 i 8 també al·leguen a l'expressió del conte de fades, que és masclista en el sentit que s'entén a les dones com éssers fantasiosos poc pràctics que busquen quelcom impossible i per això no ho troben mai.

En resum, totes les peces del *corpus* pertanyen a RTVE i, per tant, no es detecta un comportament únic al contingut d'aquesta entitat pública. Això es pot interpretar com una manca de direcció clara sobre com s'hauria de tractar la salut mental amb perspectiva de gènere, malgrat les recomanacions disponibles de les guies d'estil i les autoritats independents reguladores, com el CAC.

7. Bibliografia

Bedell Smith, S. (2012). Diana in Search of Herself: Portrait of a Troubled Princess. Recuperat de https://books.google.es/books?id=Vv00mpK0HYQC&printsec=frontcover&dq=inauthor:%22Sally+Bedell+Smith%22&hl=es&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

Blanco Mallada, L. (2016). Lady Di: una diosa mediática. *Trama y fondo: revista de cultura*, (*40)*, 155-166. Recuperat de https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=6095637

Burin, M. (2012). *Género y salud mental: construcción de la subjetividad femenina y masculina*. Recuperat de http://dspace.uces.edu.ar:8180/xmlui/bitstream/handle/123456789/1529/Burin_2010_Preprint.pdf?sequence=1

Catalán González, M. F. (2003). La imagen del dolor: la representación del sufrimiento y la muerte en la información audiovisual. *Veracidad y objetividad: desafíos éticos en la sociedad de la información* (pp. 167-176). Fundación COSO de la Comunidad Valenciana para el Desarrollo de la Comunicación y la Sociedad. Recuperat de https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/2538020.pdf

Codi Deontològic. Declaració de Principis de la Professió Periodística a Catalunya. (1992). Col·legi de Periodistes de Catalunya.

Confederación Salud Mental España. (2022). *Mujeres con problemas de salud mental denuncian las dificultades de acceso al sistema público de salud*. Recuperat de https://consaludmental.org/sala-prensa/mujeres-problemas-salud-mental-denuncian-acceso-sistema-publico-salud/

Consell de l'Audiovisual de Catalunya, Departament de Salut. (2015). *El tractament de la salut mental als mitjans audiovisuals* (Nº1). Consell de l'Audiovisual de Catalunya, Generalitat de Catalunya. Recuperat de

https://www.cac.cat/sites/default/files/2018-04/Ac.118-2015%20ANNEX%20Recomanacions%20salut%20mental.pdf

Declaració Universal de Drets Humans. (1948). Organització de les Nacions Unides.

do Nascimento, B. G., Díaz, R., R. (2016) Comunicación y salud: la anorexia a través de la prensa. *Estudios sobre el mensaje periodístico.* 22(2), 747-758. Recuperat de https://revistas.ucm.es/index.php/ESMP/article/download/54233/49591/0

Fernández, T., Tamaro, E. (2004). *Diana de Gales*. Recuperat de https://www.biografiasyvidas.com/reportaje/diana_de_gales/

Freeman, D., Freeman, J. (2013). *How Much Do People Know About Men, Women and Mental Health?* Recuperat de https://www.psychologytoday.com/us/blog/know-your-mind/201307/how-much-do-people-know-about-men-women-and-mental-health

Freidenberg, F. (2004). Los medios de comunicación de masas: ¿También son actores? *Selected Works*, 1-18. Recuperat de https://www.academia.edu/download/30356778/mediosdecomunicacion.pdf

Langer, J. (2006). *Tabloid television: popular journalism and the 'other news'*. Taylor & Francis Group. Recuperat de https://ebookcentral-proquest-com.are.uab.cat/lib/uab/reader.action?docID=165718

Lara Cicuéndez, M.C. (2015). *Información y privacidad. Delimitación de la protección general de los Derechos de la Personalidad frente al Derecho a la Información a través del caso de Telma Ortiz Rocasolano*. (Tesi doctoral). Recuperat de https://core.ac.uk/download/pdf/71052421.pdf

López Pérez, S. (Productor) i González Fernández, O. (Director). (2012). *Adiós, Diana* [Vídeo]. Espanya. Recuperat de https://www.rtve.es/play/videos/programa/fue-informe-adios-diana-funeral-diana-gales/1528130/

López Pérez, S. (Productor) i González Fernández, O. (Director). (2015). *La Princesa del Pueblo (Diana de Gales) (1997)* [Vídeo]. Espanya. Recuperat de https://www.rtve.es/play/videos/programa/fue-informe-princesa-del-pueblo-diana-gales-1997/3364506/

Martín, A., Martínez, A. (Presentadors). (2017). Memoria de Delfín [Àudio ràdio]. Recuperat de https://www.rtve.es/play/audios/memoria-de-delfin/memoria-delfin-oscura-muerte-lady-di-1997-2017-04-09-17/4198880/

Martín Pérez, A.C., Cano Bravo, F., Moreno Antequera, D. (2015). Nuevas formas de comunicación con enfermos mentales: redes sociales. Recuperat de https://e-archivo.uc3m.es/handle/10016/21798

Mendiri, M., Belmonte, M. (Productors) i Maeso, A., Vázequez, J. (Directors). (2017). *Especial "Amigas y Conocidas": Diana, su vida* [Vídeo]. Espanya. Recuperat de https://www.rtve.es/play/videos/amigas-y-conocidas/especial-amigas-conocidas-diana-su-vida/4194078/

Mendiri Villarrubia, H. (Productor) i García, N. (Directora). (2013). *Los Documentos de Al Fayed* [Vídeo]. Espanya. Recuperat de https://www.rtve.es/play/videos/la-manana/manana-documentos-fayed/2008508/

Moraleda Ruiz, C., Ollora, M. (Productores). (1997). *Llega a Reino Unido el cadáver de Diana de Gales* [Vídeo]. Espanya. Recuperat de https://www.rtve.es/play/videos/telediario/llegada-reino-unido-del-cadaver-diana-gales-avance-informativo/4181061/

Observatori de Mitjans i Salut Mental, Obertament. (2014). Mites i estereotips sobre salut mental (Nº 1). Obertament. Recuperat de https://obertament.org/images/Observatori/Informe2014_Mites_i_estereotips_sobre_salut_mental.pdf

Redacció. (2011, 28 juny). Lady Di, la “princesa del pueblo” con un lugar en el imaginario colectivo. *La Vanguardia*. Recuperat de https://www.lavanguardia.com/gente/20110628/54178290333/lady-di-la-princesa-del-pueblo-con-un-lugar-en-el-imaginario-colectivo.html

Revuelta, G., de Semir, V., Armengou, C., Suárez Álvarez, C., Muñoz, G., & Esteban Bonavia, J. (2017). La comunicación pública de la salud mental. Informe Quiral 2016. Medicina, comunicación y sociedad. Recuperat de https://www.consaludmental.org/publicaciones/Informe-Quiral-2016-salud-mental.pdf

Ro, C. (Presentadora). (2015). El Canto del Grillo [Àudio ràdio]. Recuperat de https://www.rtve.es/play/audios/el-canto-del-grillo/seccion-carmen-ro-2015-07-02t02-44-249031339/3194580/

Roy-Orenes, C. (2012). El mundo de la prensa rosa: análisis del discurso escrito en la revista ¡Hola!. *Cahiers de civilisation espagnole contemporaine. De 1808 au temps présent*, (1). Recuperat de https://journals.openedition.org/ccec/4100

Rubio Ferreres, J.M. (2009). Opinión pública y medios de comunicación. Teoría de la “agenda setting”. *Gazeta de Antropología*, 25, (article 01). Recuperat de https://www.ugr.es/~pwlac/G25_01JoseMaria_Rubio_Ferreres.html

Saad, A. S. (2011). El sensacionalismo o la" insurrección" de las masas. *Razón y palabra*, (78). https://www.redalyc.org/pdf/1995/199524192026.pdf

Srivastava, K., Chaudhury, S., Bhat, P.S., Mujawar, S. (2018). Media and mental Health. *Industrial Psychiatry Journal*. 27 (1), 1-5. Recuperat de https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6198586/

Televisió Espanyola (Productora) i Montes-Fernández, J.M. (Director). (2013). *Solo Moda* [Vídeo]. Espanya. Recuperat de https://www.rtve.es/play/videos/flash-moda/solo-moda-10-03-13/1714312/

Van Laar, I. (2020). Princess Diana's Controversial BBC Interview with Mr Martin Bashir [Vídeo]. Recuperat de https://www.youtube.com/watch?v=wRH_YJTMHoM&t=132s

Verdú Delgado, A. D., Briones Vozmediano, E. (2016). Desigualdad simbólica y comunicación: el sexismo como elemento integrado en la cultura. *La ventana. Revista de estudios de género*, 5(44), 24-50. Recuperat de http://www.scielo.org.mx/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1405-94362016000200024

Vilas, T. (Presentadora). (2015). Primera Página [Àudio ràdio]. Recuperat de https://www.rtve.es/play/audios/primera-pagina/primera-pagina-lady-di-mito-del-tamesis-sena-19-08-15/3251835/

8. Annexos

Peça 1

Nom de la peça : Llega a Reino Unido el cadàver de Diana de Gales – (Notícia sobre Lady Di) Duració de la peça: 24:05 Programa: Telediario 1 Parla de salut mental? SÍ ☒ NO ☐ NO EXPLÍCITAMENT ☐ Minuts que parla sobre salut mental: 2 minuts i 12 segons	
UTILITZACIÓ DEL LLENGUATGE	
Utilització de termes clínics com depressió, bulímia o anorèxia	Suicidio (x2), bulimia (x2)
Utilització d'adjectius estigmatitzants (boja, trastornada...)	No
Utilització d'adjectius que entenen els problemes de salut mental com a sentiments (trista, enfadada...)	"No era una persona feliz" (x2), "princesa triste", "se siente sola", "todos sus problemas y toda su infelicidad", "sus problemas", "años de infelicidad"
Utilització de llenguatge que dóna una visió paternalista (pobre x...)	"joven rubia y frágil", "a pesar de los problemas siempre tenía tiempo para los demás"
Llenguatge que mostra esperança i una possible recuperació	No

Definició de la malaltia com un cas aïllat i sorprenent	“está más cerca de ellos de lo que nadie se podría imaginar”

UTILITZACIÓ D’IMATGES	
Ús de vídeo	S’utilitza majoritàriament vídeo
Ús d’imatge	Ús d’una imatge de recurs
Ús d’imatges impactants i estigmatitzants	Quan diu que estava sola → un vídeo d’ella assentada en un banc tota sola. Imatges impactants (encara que és un impacte positiu) de Diana amb gent malalta. Reforça el discurs de la dona com a cuidadora amb imatges de Diana amb nens petits.
Ús d’imatges de recurs	Majoritàriament imatges de recurs per il·lustrar el que diu la veu en off

TRACTAMENT DE LA INFORMACIÓ AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE	
És necessària la menció sobre la salut mental en aquesta informació?	Sí, ja que dins la noticia la presentadora va explicant la vida de Diana de Gales i, en aquest cas, especifica que parlaran dels seus problemes de salut mentals.
Es parla de Diana i de la seva salut mental com a dona o com a persona?	Es parla de Diana majoritàriament com a persona però se li atribueixen rols tradicionals de la dona com a cuidadora. Tot i els seus problemes de salut mental, sempre tenia temps pels nens. Això es reforça amb imatges d’ella amb nens petits.
Informació generalitzada	No

(donant a entendre que totes les malalties mentals es viuen de la mateixa forma)	
Es confonen les malalties mentals?	No

UTILITZACIÓ DEL SO	
Efectes de so que utilitza i funció	Veu en off + so de fons dels vídeos de recurs (podem escoltar la veu de Diana en certes ocasions)
Música i funció	No

Peça 2

Nom de la peça : Sense nom Duració de la peça: 28:01 Programa: Solo Moda Parla de salut mental? SÍ ☐ NO ☐ NO ESPECÍFICAMENT ☒ Minuts que parla sobre salut mental: 3 minuts i 10 segons
UTILITZACIÓ DEL LLENGUATGE

Utilització de termes clínics com depressió, bulímia o anorèxia	No
Utilització d'adjectius estigmatitzants (boja, trastornada...)	No
Utilització d'adjectius que entenen els problemes de salut mental com a sentiments (trista, enfadada...)	"divorciada y liberada", "se fue liberando", "tímida", Parla sobre la malaltia sense parlar sobre la malaltia. Dona a entendre que hi havia un problema amb les expressions enumerades anteriorment però no especifica quina malaltia hi havia.
Utilització de llenguatge que dóna una visió paternalista (pobre x...)	No
Llenguatge que mostra esperança i una possible recuperació	No
Definició de la malaltia com un cas aïllat i sorprenent	No

UTILITZACIÓ DE LES IMATGES	
Ús de vídeo	Sí, al pricnipi els vídeos tenen un filtre que els fa semblar antics
Ús d'imatge	Sí
Ús d'imatges impactants i estigmatitzants	No

Ús d'imatges de recurs	Majoritàriament imatges de recurs per il·lustrar el que diu la veu en off

TRACTAMENT DE LA INFORMACIÓ AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE	
És necessària la menció sobre la salut mental en aquesta informació?	No menciona la malaltia exactament, només adjectius referents a sentiments que deixen entreveure el possible problema.
Es parla de Diana com a dona o com a persona?	"Vestido de la venganza" → es dona el rol a la dona de rencorosa després del divorci.
Informació generalitzada (donant a entendre que totes les malalties mentals es viuen de la mateixa forma)	No
Es confonen les malalties mentals?	No

UTILITZACIÓ DEL SO	
Efectes de so que utilitza i funció	Veu en off que narra

Música i funció	Ayo Technology, de Millow – cançó nostàlgica Everywhere, de Fleetwood Mac – cançó alegre al parlar dels looks, divorciada.

Peça 3

Nom de la peça : Los documentos de Al Fayed Duració de la peça: 05:20 Programa: La Mañana Parla de salut mental? SÍ ☒ NO ☐ NO ESPECÍFICAMENT ☐ Minuts que parla sobre salut mental: 1 minut, 44 segons	
UTILITZACIÓ DEL LLENGUATGE	
Utilització de termes clínics com depressió, bulímia o anorèxia	Bulimia (x1)
Utilització d'adjectius estigmatitzants (boja, trastornada...)	No
Utilització d'adjectius que entenen els problemes de salut mental com a sentiments (trista, enfadada...)	"Fue el hombre que le devolvió la sonrisa", "feliz e independiente a las críticas", "la princesa triste", "soledad"
Utilització de llenguatge que dóna una visió paternalista (pobre x...)	"Joven rubia y frágil"

Llenguatge que mostra esperança i una possible recuperació	No
Definició de la malaltia com un cas aïllat i sorprenent	No

UTILITZACIÓ DE LES IMATGES	
Ús de vídeo	S'utilitzen vídeos
Ús d'imatge	S'utilitzen imatges de recurs
Ús d'imatges impactants i estigmatitzants	No
Ús d'imatges de recurs	Sí

TRACTAMENT DE LA INFORMACIÓ AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE	
És necessària la menció sobre la salut mental en aquesta informació?	Es menciona la salut mental quan es repassa el matrimoni fallit de Diana i Carles, ja que la noticia tracta la relació de Dodi Al-Fayed i Diana. Per tractar la noticia estricta sobre el pare d'Al-Fayed no fa falta mencionar la salut mental, però al fer el repàs pel seu matrimoni és lògic mencionar-ho.
Es parla de Diana com a dona o com a persona?	Com a persona
Informació generalitzada (donant a entendre que totes les malalties mentals es viuen de la mateixa forma)	No
Es confonen les malalties mentals?	No

UTILITZACIÓ DEL SO	
Efectes de so que utilitza i funció	Veu en off que narra la historia del matrimoni de Diana i Carles

Música i funció	Your song – Elton John: en representación de Lady Di.

Peça 4

Nom de la peça : Adiós, Diana (1997) Duració de la peça: 20:26 Programa: Informe Semanal Parla de salut mental? SÍ ☐ NO ☒ NO ESPECíFICAMENT ☐ Minuts que parla sobre salut mental: 0 minuts	
UTILITZACIÓ DEL LLENGUATGE	
Utilització de termes clínics com depressió, bulímia o anorèxia	No
Utilització d'adjectius estigmatitzants (boja, trastornada...)	No
Utilització d'adjectius que entenen els problemes de salut mental com a sentiments (trista, enfadada...)	No. Així i tot, es descriu Diana com a "la princesa mediática" i se l'anomena "víctima de la época que le tocó vivir".
Utilització de llenguatge que dóna una visió paternalista (pobre x...)	No

Llenguatge que mostra esperança i una possible recuperació	No
Definició de la malaltia com un cas aïllat i sorprenent	No

UTILITZACIÓ DE LES IMATGES	
Ús de vídeo	S'utilitzen vídeos
Ús d'imatge	S'utilitzen imatges de recurs
Ús d'imatges impactants i estigmatitzants	No
Ús d'imatges de recurs	Sí

TRACTAMENT DE LA INFORMACIÓ AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE	
És necessària la menció sobre la salut mental en aquesta informació?	No menciona la seva salut mental
Es parla de Diana com a dona o com a persona?	Com a persona
Informació generalitzada (donant a entendre que totes les malalties mentals es viuen	No

de la mateixa forma)	
Es confonen les malalties mentals?	No

UTILITZACIÓ DEL SO	
Efectes de so que utilitza i funció	Veu en off que narra el funeral i una mica de la vida de Diana.
Música i funció	No

Peça 5

Nom de la peça : Diana, su vida. Especial Amigas y Conocidas Duració de la peça: 1:13:31 Programa: Amigas y Conocidas Parla de salut mental? SÍ ☒ NO ☐ NO ESPECÍFICAMENT ☐ Minuts que parla sobre salut mental: (3:55 - 5:05) – (14:00 - 17:47) – (17:58 -19:20) – (20:20-20:38) – (21:35 – 21:45) – (23:40 – 25:28) – (28:35 – 29:20) – (31:20 – 31:50) – (35:30 – 35:40) – (36:55 – 37:00) – (37:50 – 38:10) – (41:50 – 41:57) – (42:53 – 44:20) – (45:15 – 45:30) – (45:40 – 47:50) – (48:30 – 49:50) – (50:40 – 52:57) – (1:09:58 – 1:10:10)	
UTILITZACIÓ DEL LLENGUATGE	
Utilització de termes clínics com depressió, bulímia o anorèxia	“Problemas psicológicos”, “depresión” (x4), “trance psicológico”, “bulimia” (x3), “suicidio”

Utilització d'adjectius estigmatitzants (boja, trastornada...)	"Tiene un problema", "inestable", "desequilibrada", "se convirtió en una víctima, más todavía"
Utilització d'adjectius que entenen els problemes de salut mental com a sentiments (trista, enfadada...)	"mujer desgraciada (x3)", "buscaba la felicidad, pero nunca la alcanzó", "fue desgraciada porqué tenía la desgracia en su interior", "mujer infeliz (x6)", "llorando y sola el día antes de la boda", "Nervios de la boda por los que ha adelgazado unos kilos para caber en el traje", "Actitud positiva", "lo pasó mal pero supo rehacerse y salir", "se la veía una cara triste", "oíamos hablar de tristeza", "era una persona que se entristecía muy rápido", "el infierno de la princesa de Gales: el matrimonio de 3", "desilusión, infelicidad, depresión, adulterio, el suicidio como alternativa", "creía que podría recuperar la sonrisa y la felicidad", "se convirtió en el martirio de la casa real", "tristeza",
Utilització de llenguatge que dóna una visió paternalista (pobre x...)	"Desgraciada (x3)", "el cuento de la Cenicienta era una milonga", "a esta pobre la casaron con un hombre que la machacó", "se convirtió en una víctima, más todavía", "fue una víctima",
Llenguatge que mostra esperança i una possible recuperació	"Tengo que salir de esto a base de hacerme a mí misma", "fue gamberra, juerguista, divertida…", "fue una mujer valiente", "se empoderó, se empieza a ver a sí misma",
Definició de la malaltia com un cas aïllat i sorprenent	"Fue una superiviente". Relació entre ser infeliç amb el seu matrimoni.

UTILITZACIÓ DE LES IMATGES	
Ús de vídeo	Vídeos de Diana com a imatge recurs

Ús d'imatge	Fotografies de portades de revistes, imatge i àudio de l'entrevista de Diana a la BBC, imatges de l'entrevista del Príncep Carles on acceptava l'engany.
Ús d'imatges impactants i estigmatitzants	apareix sobre el minut 25 d'una portada d'HOLA de Diana plorant amb el titular "Diana no pudo más" (x3) (és un vídeo d'imatges i vídeos que es va repetint), imatge de la princesa sola assentada al Tah Mahal (soledad),
Ús d'imatges de recurs	Sí, imatges de recurs i imatges d'arxiu.

TRACTAMENT DE LA INFORMACIÓ AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE	
És necessària la menció sobre la salut mental en aquesta informació?	Sí, ja que es parla de tota la seva vida, es fa un repàs sobre com va ser la seva vidai les malalties mentals, en aquest cas, van marcar molt el transcurs de la seva vida.
Es parla de Diana com a dona o com a persona?	"Nervios de la boda por los que ha adelgazado unos kilos para caber en el traje" – s'atribueix la seva depressió a nervis i a voler aprimar-se pel casament. "Mujer que se rehízo a si misma" , "se empoderó como mujer primero", "hablamos de la figura de Diana madre y de la figura de Diana mujer despechada", "se puso guapísima y cañón", "en ese trance con Carlos se había puesto fea, con ese corte de pelo horroroso", "fue una fracasada sentimentalmente hablando", "la faceta de Diana de madre"
Informació generalitzada (donant a entendre que totes les malalties mentals es viuen	"Problemas psicológicos" – no especifica quins són aquests problemes que va patir.

de la mateixa forma)	
Es confonen les malalties mentals?	No

UTILITZACIÓ DEL SO	
Efectes de so que utilitza i funció	No, és una tertúlia.
Música i funció	Candle in the wind d'Elton John.

Peça 6

Nom de la peça : La Princesa del Pueblo, Diana de Gales (1997) Duració de la peça: 30:20 Programa: Informe Semanal Parla de salut mental? SÍ ☐ NO ☒ NO ESPECÍFICAMENT ☐ Minuts que parla sobre salut mental:	
UTILITZACIÓ DEL LLENGUATGE	
Utilització de termes clínics com depressió, bulímia o anorèxia	No
Utilització d'adjectius estigmatitzants (boja, trastornada...)	No

Utilització d'adjectius que entenen els problemes de salut mental com a sentiments (trista, enfadada...)	No
Utilització de llenguatge que dóna una visió paternalista (pobre x...)	No
Llenguatge que mostra esperança i una possible recuperació	No
Definició de la malaltia com un cas aïllat i sorprenent	No

UTILITZACIÓ DE LES IMATGES	
Ús de vídeo	Ús sobretot de vídeos d'entrevistes a amics i coneguts de Diana. Imatges també de l'accident i de Diana
Ús d'imatge	Fotografies de recurs
Ús d'imatges impactants i estigmatitzants	No
Ús d'imatges de recurs	Sí

TRACTAMENT DE LA INFORMACIÓ AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE	
És necessària la menció sobre la salut mental en aquesta informació?	No, perquè es centra molt en el seu funeral i, per tant, no fa falta parlar d'altres temes.
Es parla de Diana com a dona o com a persona?	Com a persona
Informació generalitzada (donant a entendre que totes les malalties mentals es viuen de la mateixa forma)	No
Es confonen les malalties mentals?	No

UTILITZACIÓ DEL SO	
Efectes de so que utilitza i funció	Veu en off que narra el funeral i la mort.
Música i funció	Música clàssica trista

Peça 7

Nom de la peça : Lady Di, un mito del Támesis al Sena Duració de la peça: 6:50 Programa: Primera página Parla de salut mental? SÍ ☐ NO ☐ NO ESPECÍFICAMENT ☒ Minuts que parla sobre salut mental: 04:30-04:24 / 04:18-04:16 /	
UTILITZACIÓ DEL LLENGUATGE	
Utilització de termes clínics com depressió, bulímia o anorèxia	No
Utilització d'adjectius estigmatitzants (boja, trastornada...)	"inestable"
Utilització d'adjectius que entenen els problemes de salut mental com a sentiments (trista, enfadada...)	"inestable e incomprendida"
Utilització de llenguatge que dóna una visió paternalista (pobre x...)	No
Llenguatge que mostra esperança i una possible recuperació	"mujer liberada"
Definició de la malaltia com un cas aïllat i sorprenent	No

TRACTAMENT DE LA INFORMACIÓ AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE	
És necessària la menció sobre la salut mental en aquesta informació?	Sí, perquè fan un repàs a la vida de Diana i mencionen que era inestable. Inclús posen un fragment de l'entrevista on la propia Diana va aceptar els seus problemes de salut mental.
Es parla de Diana com a dona o com a persona?	"mujer libre"
Informació generalitzada (donant a entendre que totes les malalties mentals es viuen de la mateixa forma)	no
Es confonen les malalties mentals?	no

UTILITZACIÓ DEL SO	
Efectes de so que utilitza i funció	Al principi entradeta amb música i veu que presenta el programa. Barreja de la veu de la presentadora amb declaracions de l'època. Efecte de so per llegir els titulars com robòtic. Declaracions de l'entrevista de Diana a la BBC
Música i funció	Privacy – Michael Jackson Vogue (mixed) - Madonna My kind of lady – Supertramp

Peça 8

Nom de la peça : Lady Di Duració de la peça: 23:14 Programa: Ésa rara gente Parla de salut mental? SÍ ☒ NO ☐ NO ESPECÍFICAMENT ☐ Minuts que parla sobre salut mental: -17:20/-17:10 , -14:50/-14:45, -14:25/-14:20, -11:04/-09:50, -8:15/-8:10, -6:40/-6:36,	
UTILITZACIÓ DEL LLENGUATGE	
Utilització de termes clínics com depressió, bulímia o anorèxia	“la salvó (la labor humanitaria) de caer en la depresión”, “puede considerarse (parlant de la personalidad insegura) una enfermedad a tratar”, “bulimia”,
Utilització d’adjectius estigmatitzants (boja, trastornada...)	“personalidad inestable” (diuen que això es el que deien d’ella, no ho afirmen ells)
Utilització d’adjectius que entenen els problemes de salut mental com a sentiments (trista, enfadada...)	“un carácter melancólico, apagado, triste, apocado o quizás temeroso” “imagen melancólica”, “su trabajo humanitario fue su válvula de escape”, “sufrimiento que la falta de apoyo de la Casa Real le provocaba (en pròpies paraules de Lady Di)”, “mujer libre”
Utilització de llenguatge que dóna una visió paternalista (pobre x...)	“protagonista de un cuento de princesas, pero acabó siendo protagonista de un cuento de terror (x2)”. “parecía que empezaba el cuento de hadas”,
Llenguatge que mostra esperança i una possible recuperació	No
Definició de la malaltia com un cas aïllat i sorprenent	Definició del seu carácter a partir de la mala relació dels seus pares quan ella era petita. Relació de la malaltia amb

	aquesta situació. “si la inestabilidad es fruto de esa infancia estraña, convulsa e insegura”

TRACTAMENT DE LA INFORMACIÓ AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE	
És necessària la menció sobre la salut mental en aquesta informació?	Sí, perquè es parla de la seva vida. Es diu que casi ve tenir depressió (mentida) i que va tenir bulímia però no es menciona l’intent de suïcidi ni res més sobre la seva salut mental.
Es parla de Diana com a dona o com a persona?	Parlen com a persona (ecara q fan servir expressions com “mujer libre”)
Informació generalitzada (donant a entendre que totes les malalties mentals es viuen de la mateixa forma)	No
Es confonen les malalties mentals?	No, però diuen que “x la salvo de la depresión” quan ella sí va patir depressió

UTILITZACIÓ DEL SO	
Efectes de so que utilitza i funció	Al principi entradeta amb música i veu que presenta el programa. És una tertúlia entre 3 persones.
Música i funció	No hi ha música, és una tertúlia.

Peça 9

Nom de la peça : La oscura muerte de Lady Di (1997-2017) Duració de la peça: 01:47:27 Programa: Memoria de delfín Parla de salut mental? SÍ ☐ NO ☐ NO ESPECÍFICAMENT ☒ Minuts que parla sobre salut mental: -1:33:54/-1:33:30, -1:27:20/-1:26:03,	
UTILITZACIÓ DEL LLENGUATGE	
Utilització de termes clínics com depressió, bulímia o anorèxia	No
Utilització d'adjectius estigmatitzants (boja, trastornada...)	"Tenía su cierta neurosis",
Utilització d'adjectius que entenen els problemes de salut mental com a sentiments (trista, enfadada...)	No
Utilització de llenguatge que dóna	"Necesitaba saber constantemente que la querían",

una visió paternalista (pobre x...)	“era una madre coraje que siempre sufría”, “había sufrido mucho me imagino”, “persona pobrecita” (dit per gente de a pie)
Llenguatge que mostra esperança i una possible recuperació	No
Definició de la malaltia com un cas aïllat i sorprenent	No

TRACTAMENT DE LA INFORMACIÓ AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE	
És necessària la menció sobre la salut mental en aquesta informació?	És necessària ja que parlen de la seva vida i fan afirmacions que deixen entreveure que tenia problemes mentals però sense especificar-ho.
Es parla de Diana com a dona o com a persona?	Com a dona i com a persona
Informació generalitzada (donant a entendre que totes les malalties mentals es viuen de la mateixa forma)	No
Es confonen les malalties mentals?	No

UTILITZACIÓ DEL SO	
Efectes de so que utilitza i funció	Inici amb música i efecte per l'entradeta del programa.
Música i funció	Acomiadament amb la cançó Candle in the wind, d'Elton John